

Brassói Lapok

XXXIX. évfolyam

235. szám

Főszerkesztő:

Szele Béla dr.

Szombat

1933. évi október 14

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre postai szétküldéssel havonként 60 lej, postautalványon átutalva, vagy a kiadóhivatal pénztárához befizetve. Aki pénzbeszedő megbízott útján fizet, az beszédés díj címén Brassóban további 2 lej, vidéken 6 lej fizet havonta. — Külföldre negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországra negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. Magyarországon postátak rékpénztári számlánk száma 12.174. — **HIRDETESEK** díja: hirdetési oldalon 3 lej, páros (bal) szövegoldalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegoldalon 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők.

Háboru?

Irta: HALÁSZ SÁNDOR

Tehát háboru.

A Csendes-óceán környékén már újból kiáltják: „Éljen a háboru!”

Japán háborus lázban ég! — mondják a jelentések és valóban igaz is: ahány japán tiszt, és ahány japán éretlen gyermek, gazdag iparmágnás és kalandor politikus, valamennyien hevítik, forralják és tüzelik ezt a háborus lázt.

A tömeg beleugrik a háboruba. Nem is hibás benne, hogy megy és csinálja. A tömeg-pszichózis komoly betegség, olyan, mint a rák vagy a lepra, az álomkór és a pestis. Nem lehet ellene védekezni. Aki sodrába kerül, az menthetetlen, aki megrészegül tőle, az nem tud kijózanodni. Meg kell érteni ennek a tömegnek szomorú elhajlását és elítélni sem szabad. A hipnózis hatalma erősebb rajta, mint az akarat és a tudat és éppen ezért, ha úgy követelik, hát — „lefekszik.” Szabályosan kétvállra fekszik és jajszó nélkül türi, hogy vigyék.

Ha nem így lenne, Európa sem élne mai lehetetlen életét. Néhány esztendő múltán mai életünkről kisütik majd, hogy betegek voltunk. Aki megéri, olvassa majd el. Szépen, okosan, logikusan és „dialektikusan” megmagyarázzák majd a politikuskok, szociológusok és társadalmi bölcselek, hogy az európai tömegek nem tehettek arról, hogy az emberi életet 1930 és 1933 között odahagyták és beleestek abba a felvad és félelmi állapotba, amely a polgárháborúk végeláthatatlan sorát hozta. Mert valóban a mai harc nem azért folyik, hogy megverjük, vagy megöljük a szomszédot, hanem azért, hogy egymást agyonüssük és egymás beleit kiszakítsuk.

Európa nem azért nézi ma „páholyból” a felvonuló japán—oros—amerikai seregeket, mert nem akar háborút viselni, hanem azért, mert nem tud háboruba bocsátkozni. A háboruba állam vonul fel állam ellen és így felvonulhat Japán a Szovjet ellen és Amerika, ha kell, mindkettőjük ellen, de elképzelni is merészség, hogy Németország ma hadat viseljen Franciaország, vagy Olaszország például a balkáni államok ellen.

Ma minden állam ötven százaléka balpárti és ötven jobb. A küllenség ellen vagy az ötvenszázalékos jobboldal ragad fegyvert, vagy az ötvenszázalékos bal, de százszázalékosan csak egymás ellen vagyunk hajlandók gránáttal és bombával támadni. Az államoknak ma csak arra van még erejük, hogy a két szembe-tábor sakkban tartásák, de arra, hogy a két ellenfelet egy cél felé hajtásák, erejük már elégtelen. Európában éppen ezért nem lehet mostanában háboru. Éppen azért, mert — van.

Innen, közelről, a kortárs megítélésével nem szabad a jelent a harcok éveinek minősíteni, de egynéhány évvel tovább élve, egész biztos, hogy a politika és történelem ezeket az éveket harcok évekként deklarálja majd.

Ez a harc egy évtizede tart és évtizedekig eltarthat még, de a háboru szempontlanságok alatt végezhetne a „harccal” és ezért nem akar Európa — és ezért nem fog Európa ma — háboruba bocsátkozni. A belső harc, amely ma folyik és amelyet taktikából és politikából nem nevezünk polgárháborúnak, fontosabb és jelentősebb, mint az a háboru, amelyet a nemzetközi surlódások lecsiszolására folytatni kellene. Ez a polgárháboru gazdasági harc, osztályharc, testvérharc és addig, amíg e belbékétlenségek vitájában valamelyik párt a porondon el nem vérzik, imperialista, hódító és né-

Nem tudtak megegyezni, tehát elhalasztották a leszerelési konferenciát

A nagyhatalmak csak abban egyek, hogy Németország nem fegyverkezhetik és a konferenciát nem szabad megtartani

Anglia és Amerika erős fellépése már valamennyit puhított a francia állásponton

Genf, október 13.

A leszerelési kérdés ügye egyre inkább zavardik. Mára újabb színváltozást mutat s október 16-ig még elég idő van arra, hogy ez a színváltozás még a lázas diplomáciai tárgyalások ellenére, vagy ezekből kifolyólag, naponként legalább egyszer megismétlődjen.

Tegnap még úgy látszott, hogy Franciaországnak sikerült a maga háta mögé állítani Angliát és Amerikát. Paul Boncour legalább is ezzel szorította háttérbe Nadolnyt, aki kétségbeesett erőfeszítéseket tett, hogy Né-

metország álláspontját valahogyan elfogadható érvekkel támassza alá. Ez nem sikerült neki, mert Franciaország kegyetlenül csökönynöknek bizonyult az angol minisztertanácsi döntés birtokában és abban a hitben, hogy Amerika is teljesen az angol—francia álláspontot foglálja el.

Mára kiderült, hogy Paul Boncour kissé sietett, amikor az amerikai támogatást annyira biztosnak jelentette ki. A diplomáciai előtárgyalásokat ugyanis még nem fejezte be és sem s a kérdés érdemére vonatkozólag még csak ígéretei voltak.

Eredménytelen maradt a háromhatalmi tanácskozás

Az angol—amerikai—francia közös megegyezés ugyanis a 16-án előterjesztendő javaslatra vonatkozólag csak szerdán este került tárgyalás alá. Háromhatalmi tanácskozásnak nevezték el ezt az egyezkedést maguk a résztvevők is. Franciaországot Paul Boncour, Angliát maga Simon külügyminiszter, Amerikát Norman Davis képviselte.

Hivatalos jelentést erről a kétségkívül nagyjelentőségű tanácskozásról nem adtak ki s így nem lehet tudni, hogy tulajdonképpen mit végeztek rajta. Jellemző azonban az, hogy amíg a francia delegáció körében erőteljesen hangsúlyozzák, hogy a leszerelési kérdésben, illetve a további tárgyalások kiindulási pontjára vonatkozólag Amerika is elfogadta a francia álláspontot, amit Anglia is magáévá tett, amerikai körök úgy nyilatkoztak, hogy a hármass egységfrontról, amire a franciák hivatkoznak, még szó sincsen. Az amerikaiak szerint tehát megegyezésről még nincsen szó, a tárgyalásokat tovább kell folytatni arra vonatkozólag, hogy a főbizottsági ülésen milyen közös elhatározással vonuljon fel Anglia, Franciaország és Amerika a német követelésekkel szemben.

A szerdai háromhatalmi tanácskozás nyilvánvaló sikertelensége természetesen még tá-

volról sem jelenti azt, hogy Németország helyzete megszilárdult volna. Az a tény viszont, hogy Amerika nem hódolt be mindea további nélkül a francia—angol álláspontnak, lélegzetnyi időt enged Németországnak s egyben azt is jelenti, hogy az amerikai ellenállás miatt mégiscsak kénytelen lesz Franciaország és Anglia újabb tárgyalásokat kezdeni Németországgal.

Abban az esetben, ha a háromhatalmi megállapodás létrejön, Németország egészen magára marad és tehetetlenné válik. Legföljebb Olaszország részéről kaphat némi biztatást, ez azonban már nem elég arra, hogy a maga álláspontja mellett kellő erővel harcba indulhasson. Ez a reménytelenség érződött tegnap azokban a német jelentésekben, amelyek Nadolny sikertelen tárgyalásáról számoltak be.

Igy azonban, ahogy a helyzet most áll, Németországnak reménye lehet arra, hogy újra be kell vonni őt a tanácskozásokba. Amint újabb jelentéseink mondják, máris nagyon kísért az a gondolat, hogy őthatalmi megbeszélést kellene tartani.

Az őthatalmiban már Olaszország mellett helyet kapna Németország is. Az olasz állás-

pont azonban ebben a kérdésben más. Mussolini azon a véleményen van, hogy az európai nagyhatalmaknak külön kell megállapodniok. Erre nagyszerű lehetőséget nyújt az ugynevezett négyhatalmi alakulat, amit Olaszország hozott létre. Mussolini, amint eddig is, bizik abban, hogy Németország sokkal engedékenyebb lesz, ha a négyhatalmi keretében őt is bevonják a tanácskozásokba s nem vele szemben létesítenek megállapodásokat, hanem vele együtt tárgyalják meg a lehetőségeket.

Erre a négyhatalmi konferenciára azért is szükség van, mert Anglia, Amerika és Franciaország külön tanácskozása óta a németek azt hiszik, hogy ezzel a háromhatalmi megbeszéléssel őt akarták mindenképpen sarokbaszorítani. A terv az volt, hogy különböző megalkuvó megoldásokkal lehetetlenné tegyék Németország felszerelését. A háromhatalmin például, amint a német források mondják, Franciaország hajlandónak mutatkozott arra, hogy enged a négyéves próbaidőből, ezzel szemben azonban követeli az ellenőrzés megszigorítását Németországra vonatkozólag és a kifejezett megtiltását annak, hogy légi fegyverkezést folytasson. Pedig — mondják a németek, — a légi fegyverkezést már Iraknak is megengedték.

CSALÉTEK AZ OLASZOK FELÉ

Amerika magatartása tehát egyelőre lehetetlenné tette a francia tulsúly elhárító érvényesülését. Franciaország nem is számíthat arra, hogy Amerika minden feltétel nélkül csatlakozzék az ő álláspontjához, Olaszország viszont a négyhatalmi tárgyalások gondolatával közvetíteni kíván. Lehet, hogy az őthatalmi gondolatát viszont az amerikai kiküldött vetette fel. A francia diplomáciaának tehát most az lenne a feladata, hogy kijátssza az olasz álláspontot az amerikai-val szemben s még inkább az, hogy Olaszországot megszerezze magának. Eb-

peket megsemmisítő háborúra gondolni sem lehet.

Előbb a sereget kell megteremteni, az egységes és teljes egészet, az egygondolatu és felfogású ember-tömeget, hogy háboruba vihesse a politika az államokat.

Európában nincs ma állam, amelyben a belső egység hibátlan és sértetlen lenne és ezért Európában ma nem lehet háboru.

Ott, Japánban, más a helyzet. Japánban éhes tömegek vannak, amelyeknek enni kell adni. Miből adjanak nekik enni, honnan? Hol a lehetőség és a terület?

Európában is éheznek az emberek és az

európai embernek is enni kellene adni, de az európai ember nem azért nem eszik, mert nincs lehetősége és nincs területe, mert nincs miből és nincs honnan, hanem azért, mert a két pártra szakadt tömegek vezérei között még nem dönt el a kérdés, „hogyan” adjanak ezeknek az ember-millióknak enni?

Az európai kérdésben a világnézleti probléma az eldöntetlen, az ázsiai kérdésben a fizikai probléma a megoldatlan.

Mi már túl vagyunk azon, ahol Japán ma kezd. Mi a technikai és gazdasági szervezethez magaslátán állva, nem küzdünk a létért és a lehetőségekért. Nekünk van legelőnk és a legelőnkön bő és

bőséges hozam. Az emberi kultúra ilyenkor nem többet, hanem jobbat kíván és mivel a világ minden időkben csak akkor nyult a háboru fegyveréhez, ha többet akart, Európa ma nem a háboru, hanem a forradalmak fegyveréhez nyul, mert jobbat akar.

A polgárháboru permanens forradalom.

A háboru áttakos harácsolás.

A japán—oros—amerikai háboru már régen kiéli magát, mikor mi még mindig ott tartunk csak, hogy — „békében” élünk.

Ebben a mai békében, persze: a permanens forradalmak békéjében.

ben az esetben nem volna szükség az öt-hatalmra, viszont újra meg volna mögöttese az a blokk, amely diktálhatna Németországnak minden alku nélkül.

Olaszország megkönyezése már meg is kezdődött.

Franciaország engedményeket tett más oldalról, hogy a lefegyverzés kérdésében megszerezhesse az olasz támogatást.

Csak most derül ki, hogy a dunai államok gazdasági megszervezésére vonatkozó olasz tervet a francia diplomácia mi-ért tette magáévá és miért „hagyta cserben keleti szövetségeseit”, amint Pertinax írta.

Franciaországnak nagy szüksége volt az Olaszországgal való lekötöttségi viszonyra.

A Tempe római tudósítója már ennek az új viszonyoknak a hangján cikkezik. Lelkes hangon emlékszik meg arról a kiválóan jó és barátságos viszonyról, amely az utóbbi időben keletkezett Olaszország és Franciaország között. És ennek a nagyszerű viszonynak a kialakulásához kétségkívül az járult hozzá leginkább, hogy Franciaország hozzájárult ahhoz az emlékirathoz, amit Mussolini a dunai államok gazdasági együttműködésére vonatkozólag kidolgozott. A lap azt is tudja, hogy Olaszország nem vette szívesen Németország leszerelési követeléseit és csak azért nem foglalt állást mereven a német válaszcikkben foglalt követelések ellen, mert meg akarja tartani barátságos összeköttetéseit Németországgal. — Ezért iparkodik közvetítőként szerepelni, ha azonban a közvetítés nem sikerül, úgy, természetesen, elvi meggyőződése szerint kell eljárnia.

NEURATH

ANGOL LAPBAN CIKKEZIK

Németország viszont nem is annyira Olaszország támogatásában bizott, mint inkább az angol közvéleményben, amely

szívesen fogadta a teljes és becsületes leszerelésre vonatkozó német javaslatot, amit annak idején MacDonald is követelt.

Németország ugyanis így került meg a kérdést: teljes és becsületes leszerelést követel, amennyiben azonban ezt a nagyhatalmak nem hajtják végre, úgy egyenjogusítsák Németországot s engedjék meg neki, hogy ő is felszereljen olyan mértékben, amennyire Franciaország és Anglia tartja a maga haderejét.

Az angol minisztertanács határozata, amely hangsúlyozta, hogy

előileg igazat ad Németországnak most is, gyakorlatilag azonban megengedhettelennek tartja a német felszerelést, igen nagy elkedvetlenedést okozott Németországban.

Neurath úgy látta, hogy az angol közvélemény villámgyorsan álláspontot tud változtatni. Fontosnak tartja tehát, hogy újra ostrom alá vegye azt az Angolországot, amelyben annyira megcsalhatkozott.

Az Evening Standardban ír cikket Neurath a német leszerelés kérdéséről. Azt bizonygatja ebben a cikkében, hogy a mennyiben a nagyhatalmak nem hajlandók a teljes és becsületes leszerelésre, úgy Németország semmi esetre sem engedhet álláspontjából, hiszen ez azt jelentené, hogy a lefegyverzett Németországnak egy felfegyverezett világ közepén kell maradnia annak a bizonytalanságnak minden súlyával, amit a fegyvertelenség és a kiszolgáltatottság jelent.

NADOLNY UJRA TÁRGYAL

A háromhatalmi értekezlet után Nadolny német kiküldött

újra fölvehette a tárgyalást Paul Boncourral és Hendersonnal.

Egyébként Olaszország valóban közbelepett.

Közvetlenül a háromhatalmi értekezlet után a római angol és francia nagykövetek kihallgatáson jelentek meg Mussolininál. A kihallgatás eredménye ez volt:

Franciaország javaslatot tesz, hogy a leszerelési konferencia megnyitását Olaszország kérésére halasszák el.

A javaslatot Anglia is támogatja.

Mi történt a háromhatalmin?

A római angol és francia követek jelentkezését Mussolininél megmagyarázzák és érthetővé teszik az alábbi jelentések:

A Matin értesülése szerint a háromhatalmi értekezlet csak két pontban tudott megegyezésre jutni. Az első pont szerint Németország fegyverkezése megengedhetetlen, a második pont szerint pedig, a míg ezt a kérdést nem sikerül rendezni, addig a leszerelési konferenciának nem szabad összeülnie. A többi francia javaslatot az amerikai megbízott nem fogadta el.

A római angol és francia követek tehát a második megállapodási pont értelmében jelentkeztek Mussolininél és tárgyalták meg a konferencia elhalasztására vonatkozó indítványt.

natkozó indítványt.

A nagyon jól értesült Pertinax a Daily Telegraph-ban ad jelentést a háromhatalmi értekezletről. Szerinte

nemcsak Daves és Paul Boncour között voltak ellentétek, hanem Sir Simon és Paul Boncour között is.

Anglia ugyanis Németország felfegyverkezése kérdésében mereven elutasító álláspontot helyezett el, hogy, viszont nem zárkózott el attól, hogy közvetítsen Németország és Franciaország között. Ragaszkodott többek között ahhoz, hogy a próbaidőt szállítsák le. Az első próbaidő legyen két év, amely idő alatt a hatalmaknak meg kell elégedniük jelenlegi hadi felszerelésükkel, a második próbaidőszak viszont három év legyen s ebben

az időszakban már kezdődjék meg a nem-zetek teljes egyenjogúsítása a fegyverkezés terén.

Sir Simon álláspontja jelentős engedmény Németország felé, mert a francia javaslat kétszer négyévi próbaidőre szült s az egyenjogúsításról pedig csak a nyolc év letele után akart hallani.

Paul Boncour — Pertinax szerint — hosszas vita után

hajlandó volt ellobban elfogadni az angol indítványt azzal, hogy a további részleteket majd az ezután következő tárgyalásokon beszéljük meg.

miután a konferencia elhalasztása a második pont értelmében már elhatározott dolog.

Egymilliárd lej tőke Romániában elhelyezkedést keres

Románia nem vesztette el külföldi hitelét

Bukarest, október 13.

Jólértesült pénzügyi körökből származó hírek szerint egy francia tőkéscsoport ajánlatot tett az államnak olyirányban, hogy különböző vállalkozásokban 1000 millió lejnek megfelelő frankot fektet be. Ezt az összeget a román kincstárnak hosszabb lejáratú idő múlva kellene csak visszafizetnie.

Ha a hír megfelelne a valóságnak, akkor főképpen azért volna jelentős, mert igazolná, hogy minden ellenkező híresztelés dacára, Románia még nem veszítette el minden hitelét a külföldi piacokon.

BLEYER JAKAB ismét a katedrára állott

A magyar egyetemi hallgatók a cseh rendeletek ellen tüntettek

Budapest, október 13.

Bleyer Jakab egyetemi tanár, aki körül az elmúlt tavaszon olyan viharok kavargtak Magyarországon egyik parlamenti beszéde miatt, szerdán délelőtt kezdte meg előadásait a központi egyetemen. Tekintettel arra, hogy Bleyer ellen az elmúlt évben diáktüntetések voltak, előadásainak megkezdését nagy figyelemmel várták hivatalos körökben is.

Bleyer előadótérme teljesen tömve volt. hallgatóinak javarésze azonban láthatóan nem a bölcsészek közül került ki. A diákok egyébként kellő tisztelettel fogadták a professzort, abban a pillanatban azonban, amikor beszélni kezdett, kiabálni kezdtek:

— Hangosabban! Nem hallunk semmit!

Bleyer nyomban felkelt és eltávozott.

Néhány perc múltán Kornis dékán kíséretében tért vissza. A dékán felszólította a hallgatóságot, hogy viselkedjék csendesen s aztán arra kérte azokat, akik nem tartoznak a professzor rendes hallgatói közé, hogy hagyják el a termet, mert csak a bölcsészek maradhatnak bent. A padokban, a felszólításra, senki sem mozdult, mire

a dékán sorban leigazoltatta őket.

Kiderült, hogy javarészüik joghallgató volt. Ezek eltávozása után Bleyer minden zavarás nélkül tarthatta meg előadását.

Később az egyetem aulájában a hallgatók rögtönzött gyűlést tartottak a csehek magyarellenes rendeletei miatt. A szónokok ismertették a magyar nyelv ellen kiadott cseh rendeleteket, a hallgatóság pedig sokáig és zajosan tüntetett a csehek ellen. A tüntetés belenyúlt a késő délutáni órákba.

Olaszország nem idegenkedik a Habsburg-restaurációtól

Hohenberg herceg Mussolinivel és Papennel tárgyal

London, október 13.

Zita volt császárné római látogatása a külföldi államokban is mindenütt nagy feltűnést keltett. A Daily Herald cikke szerint, diplomáciai körökben, nagy jelentőséget tulajdonítanak a volt osztrák császárné és magyar királyné római tárgyalásának annál is inkább, mert

az osztrák kormány nem idegenkedik a restaurációtól, sőt, vannak olyan hírek is, hogy Ausztriában szükségrendelettel megsemmisítik a Habsburgok trónfosztásáról szóló törvényt.

Angol lapok szerint Olaszországban sem fogadják idegenkedéssel Zita törekvéseit. Erre mutat az, hogy a volt császárné szerdán, két ízben is, hosszabb ideig tartózkodott a Kvirinálban. Este a Vatikánban volt és kihallgatást kapott a pápától is.

Ezek a hírek, természetesen, nagy feltűnést keltenek Magyarországon is. Az Az Est úgy tudja, hogy, bár Zita látogatásai Rómában magánjellegűek voltak, mégis jelentősek azok, már az ügy természeténél fogva is. Annyi bizonyos, hogy

Zita tevékeny harcot kezdett Ottó trónraültetése érdekében

s eddigi tevékenysége nem mondható eredménytelennek. Most a restaurációs ügyek legfőbb intézésével Ferenc Ferdinánd legidősebb fiát, Hohenberg herceget bízta meg és a herceg már kihallgatást is kapott Mussolinitől és Papentől. Hírek szerint Hohenberg herceg előbb Rómába utazik s aztán Berlinbe.

Zita excsászárné viszont addig, amíg a dolgok valamerre fordulnak, a Via Regiában levő palotájában húzódik meg családjával együtt.

600 ezer vagon az ideai kukoricatermés

Bukarest, október 13.

A földművelésügyi minisztériumhoz érkezett jelentések szerint az utóbbi hetek enyhe, mondhatni meleg időjárása megmentette a veszendőnek tekintett kukoricatermést. A vetések általában jól érnek. Az egész Duna-völgyében a termés olyan lesz, mint máskor. Még a hegyes vidékeken is érlelődni kezdett a kukorica.

Az ország termőföldjéből 5 millió hektár vetettek be kukoricával a hektáronként átlag 1200—1300 kilogram aratást számítva, legrosszabb esetben is 600 ezer vagonra lehet becsülni az ideai kukoricatermést.

A meleg időjárás különben sokat használt még a szőlőknek is.

Regénykedvezményünk

A B. L. minden állandó olvasója egy teljesen új, eredeti regényt kap havonta. Ajándékregényünkre minden állandó olvasónk igényt tarthat. Október havi regényünk címe: A kis Kovald, szerzője Körösi László, Párisban élő fiatal magyar újságíró. Októberi regényünket mindenki megkaphatja az alábbiak szerint:

1. Régi előfizetők, ha az október havi előfizetéssel nincsenek hátralékban.
2. Új előfizetők, akik október 15-én fizetnek elő lapunkra.
3. Példányonkénti vásárlók, ha az október hónap folyamán lekötött regény-szelvényeinket 1—15-ig számozva, összegyűjtik és 4 lej kezelési és szállítási költség egyidejű lefizetésével legkésőbb október 28-ig beszolgáltatják a helybeli bizománosnak.

Előfizetőinknek nincsen szükségük a szelvények gyűjtésére. Elegendő, ha a regényre vonatkozó igényüket a 4 lej lefizetésével bejelentik annak a bizománosnak, aki a lapot kézbesíti. Akik a lapot postán kapják és olyan helységben laknak, ahol nincs bizománosunk, ugyanezt a bejelentést közvetlenül a kiadóhivatalnál tesszik meg. Ilyen előfizetőknek a legcélszerűbb, ha az előfizetési díjjal együtt beküldenek annyiszor 4 lej, ahány hónapra az előfizetésük szól, s ahány havi regényre igényt tartanak.

Akiknek az előfizetése már előrendezve van, azok postabélyegben is beküldhetik a 4 lejezt. Bejelentési határidő október 28. A regényből csak annyi példányt nyomunk, ahány olvasónk ezen időpontig erre vonatkozó igényét bejelentte.

Itt levágandó és a szelvények megőrzendő 1—15 számig.

5 sz. szelvény
a B. L. októberi
regény - ajándékára.

Golyózápor az osztrák-bajor határon

Innsbruck, október 13

A bajor-osztrák határ mentén, Kössen határközség közelében az osztrák határőrök azt vették észre, hogy a határvonal-tól 30 kilométerre épített őrbódét idegenek rombolják. A határőrök fellépésére golyózápor volt a válasz, mire tüzharc kezdődött, ami az osztrák határőrök győzelmével végződött.

A rombolók futva menekültek a bajor határ felé s hamarosan el is tűntek. Rövidesen megállapították, hogy bajor nemzetiszocialisták voltak. Az osztrák határőrök közül senki sem sebesült meg, a támadók közül azonban a felvett jegyzőkönyvek szerint néhányan könnyebb sérülést kaptak.

Hirtelen meghalt Lóránt Emánuel, az Aradi Textilipar vezérigazgatója

Arad, október 13

Váratlan haláleset döbcentette meg ma az erdélyi és bánáti ipari életet. Ötvenkét éves korában hirtelen meghalt Lóránt Emánuel, az Aradi Textilipar Rt. vezérigazgatója. Lóránt Emánuel pár nappal ezelőtt influenzában megbetegedett. Az influenza tüdőgyulladással komplikálódott, amely néhány nap alatt végzett áldozatával.

Lóránt Emánuel halálával nemcsak a gyárat érte súlyos veszteség, amelynek huszonegy év óta áll szolgálatában, hanem Erdély és Bánág egész textiliparát és közgazdasági életét. Az elhunynak feledhetetlen érdemei vannak az erdélyi textilipar megalapozása és fejlődése terén. Már akkor vezette ezt a szakmát, amikor a ma már oly hataimáipar még csak gyermekcipőit járta. Az Aradi Textilipar, amely ma az ország egyik legnagyobb textilgyára, részben az ő nevéhez fűzi alapítását. A gyárat tudvaleg Neumann báró alapította és 1909-ben a fiatal, alig 28 éves, de rendkívül tehetséges Lóránt Emánuel állította a gyár élére. — Ez a kiváló ember munkásságával felülmúlta a várakozásokat, mert az üzemet naggyá fejlesztette és megbízóinak mindenkor legjobb tanácsadója volt. Lóránt Emánuel a gazdasági és kereskedelmi élet széles körében szeretett és tisztelték, mert európai koncepciója mellett mintaképe volt a dolgozó és puritán jellemeknek. — Lóránt Emánuel tragikus halálát nemcsak közvetlen hozzátartozói és munkatársai gyászolják, hanem fájlalják mindazok, akiknek Erdély és Bánág gazdasági életéhez közük van.

Diákok tüntettek a bolgár követség előtt

Bukarest, október 13.

Az utóbbi hetek folyamán bolgár komitások több ízben is behatoltak a Cadrlaterbe, ahol megtámadták a román telepeket. Nem egy támadás halálal is végződött.

Szerdán este nacionalista diákok tüntető felvonulást rendeztek a bolgár követség előtt.

Először abcogolták a bolgárokat, majd kövekkel belörték a követség összes ablakait.

A tüntető menet ezután a város közepé felé tartott, ahol gyülekeket rögtönztek. A szónokok a cadrlateri román telepek felfegyverzését és a területen az ártományt kiiktatását követelték.

A diákok közül ötvenet őrizetbe vettek és a rendőrségre kísérték.

A bolgár követség előtt csendőrség állott fel.

Az olasz és a cseh kereskedelmi szerződés ügye

Bukarest, október 13

Lugosianu római követ értesítette a kormányt, hogy az olasz kormány a jelenleg fennálló román-olasz gazdasági egyezmény három hónappal való meghosszabbítását kéri. A meghosszabbítás meg is történt és így a folyamatban levő, az új kereskedelmi szerződés megkötésére irányuló tárgyalások ideiglenesen megszakadtak.

A román-cseh kereskedelmi tárgyalások levezetésére cseh delegáció érkezett a fővárosba, amely felvette az érintkezést Gafencu kereskedelmi államtitkárral.

Roboz Béla az osztrák-magyar határon mérget ivott és meghalt

A csendőrök filmtekercseket és vázlatokat, valamint francianyelvű kémutasításokat találtak táskájában és ezért lett Roboz Béla öngyilkos

A Roboz testvérek erdélyi multjukban besugói szolgálatot teljesítettek

Budapest, október 13.

Szombathelyről érkező jelentések szerint a magyarországi Kőszeg és a burgenlandi határ között titokzatos, sőt bizonyos mértékben megrázó dráma történt, amelynek áldozata Roboz Béla, az Erdélyben és egész Romániában is kitűnően ismert kalandor.

Emlékeztet, hogy a magyar kommunika- kása után két Roboz-testvér, Imre és Béla érkezett Erdélybe. A Robozok politikai menekült minőségben tűntek itt fel, lapot alapítottak, amelyben erőteljesen küzdöttek a forradalom utáni magyar uralmi rend ellen. Hamarosan kiderült azonban, hogy nem politikai meggyőződésük áldozatai, hanem közönséges szélhámosok. Rövid emigránsi működés után a román kormányok szolgálatába állottak, majd az emigráció ellen fordultak és kétes sajtótévékenységüket zsarolásokkal, botrányokkal egészítették ki. Nevüktől csak hamar egész Erdély hangos volt, annál inkább, mert a Robozok nemcsak elvetemedt kalandorok, hanem egyben rendkívül tehetséges emberek is voltak.

Végül is a Robozokat áttették a határon s Magyarországon többévi börtönre ítélték őket. Kiszabadulásuk után Bécsbe tették át székhelyüket s azóta nem lehetett felőlük hallani mindmáig.

A szombathelyi jelentés szerint az idősebb Roboz, Béla, szombaton Rohonc közelében átlépte a határt. Nem volt nála semmi, csupán egy lapos bőrtáska.

Közvetlenül a határ közelében csendőrökkel akadt össze, akik igazolásra szólították föl, majd bekísérték az őrszobára. Itt felnyitották kézitáskáját, amelyben egy fényképezőgépet, filmtekercset, a Fertő-tó helyzetével kapcsolatos vázlatot, valamint egy, a határmenti őrsők elhelyezésére vonatkozó feljegyzést találtak. Ezenkívül két francianyelvű levél is volt a táskában, amelynek tartalmát üveg kloroform egészítette ki.

Roboz a csendőröknek a táska tartalmára vonatkozólag nem tudott kielégítő felvilágosítást adni. Ellenben arra hivatkozva, hogy izzadt és engedélyt kért arra, hogy zsebke- dőjével megtörölhesse magát. Mikor az en-

gedélyt megkapta, zsebke- dőjével együtt egy üvegcsét is előrántott zsebéből. A csendőrök azonnal hozzáugrottak és

az üveget kiütötték kezéből, de már későn, mert a folyadékot Roboz lehörpintette.

Azonnal orvosért telefonáltak aki Roboz- nál gyomormosást alkalmazott, majd az öngyilkost autóra tették és megindultak vele a kőszegi kórház felé. Mielőtt azonban a kórházhoz érkeztek volna,

a gyorsanuló mérge elvégezte munkáját s Roboz Béla kiszenvedett.

A később előhívott francia nyelvészakadémia megállapította, hogy a Roboznál talált két francia levélben kémutasítások voltak.

Roboz Bélával a magyar álujságírás egyik legelszántabb, legtehetségesebb kalandora végezte be pályafutását. Erdélyben bizonyára részvétlenséggel veszik tudomásul a kalandor tragédiáját: Roboz Béla itt is besugói szolgálatot teljesített és számtalanul fizettek rá nehéz börtönnel arra, hogy maguk közelébe engedték ezt a lelkiismeretlen embert.

A japán-mandzsú diplomácia összejátéka háboruba akarja kényszeríteni a Szovjetet

Japán cáfolja a Moszkvából közölt fegyverkezési adatokat

Reval, október 13

Moszkvából érkező hírek szerint ott nagy megütközést keltett, hogy a japán fegyverkezéssel közölt adatokat a japán miniszterelnök koholmányoknak minősítette. Moszkvában bizonyítják, hogy az adatok és beszerzett dokumentumok valódiak.

A Szovjet hivatalos álláspont szerint Japán és Mandzsúria között diplomáciai összjáték folyik azért, hogy Oroszországot belekényszerítsék a háborúba.

Újabb jelentések szerint egyébként a japán kormány moszkvai tiltakozásához csatlakozott Mandzsúria is

A nemzetiszocialista veszedelem leszereli Hlinkát, aki békülékenyebb hangot hallat

Ungvár magyar zsidói megmenekültek a magyar nyelv szabad használatának jogát

Prága, október 13.

A nyitrai tüntetések után, amint jelentettük, a cseh hatóságok szigorú hadjáratot indítottak a tótok és különösen Hlinka páter hívei ellen. Sok embert letartóztattak, a lapokat pedig részben elkobozták, részben betiltották. Ez a kegyetlen hadjárat, látszólag, használt is cseh szempontból, mert Hlinka most meglepetésszerűen igen békülékeny hangú és közeledő nyilatkozatot adott a cseh sajtónak.

— A tótok számára a köztársaság olyan dogma, — mondja Hlinka —, hogy ezen a téren megalkudni lehetetlenségnek látszik. Most ezt a köztársasági államformát kívülről olyan erők fenyegetik, hogy ki kell kapcsolni minden belső ellentétet és meg kell szüntetni az erők szétforgácsolódását. A tótok és a csehek megegyezésére okvetlenül szükség van. E megegyezésben a tótok nem szabadnak más követelést, csak azt, hogy biztosítsák nekik azokat a jogokat, amelyek a pittsburgi

egyezményben is benne vannak.

— A tótok igényt tartanak arra, hogy a Felvidéken ők legyenek az urak, tehát a hatalmat át kell adni nekik. A közigazgatás vezetőhelyeit engedjék át a csehek a diplomás tótoknak. A rendőrséget és csendőrséget ki kell vonni a politikai befolyás alól.

Nyilatkozata végén Hlinka figyelmezteti a cseh kormányt, hogy legyen nagy belátással a tótok irányában, mert Csehszlovákia egyébként a katasztrófa felé halad.

Itt említjük meg, hogy a csehek magyarellenes hadjárata elérkezett Ungvárig. A Vidovy Novini jelentése szerint a kassai városi tanácsban is előterjesztés történt, hogy a magyarnyelv használatát tiltsák be. Erőttal azonban vérséget szenvedett a cseh álláspont, mert a tanács többsége a magyarnyelv szabad használata mellett foglalt állást. A Vidovy Noviny megállapítja, hogy a cseh indítvány ellen szavazó tanácsosok javarésze magyar-zsidó volt.

Titulescu utjai — Budapestén keresztül vezetnek

Budapest, október 13.

Ismeretes, hogy Titulescu román külügyminiszter ezuttal is keresztül utazott Budapestén, amikor Belgrádon keresztül Szófiába ment. Ezt az alkalmat a magyar kormányhoz nagyon közel álló 8 Órai Újság arra használja fel, hogy célzatos politikai eszmefuttatást tartson a román külügyminiszter átutazásával kapcsolatban.

Titulescu is, Magyarország is nagyon jól tudja — mondja a lap —, hogy a román külügyminiszter nem azért utazik olyan gyakran keresztül Magyarországon, mintha meleg baráti érzések fűtenék Budapest iránt. Titulescu azért utazott keresztül Budapestén most is és eddig is már annyiszor, mert ez volt az egyetlen észszerű útja ahhoz, hogy egyenesen érje el utazása végcélját, Magyarországon kell keresztülmennie akkor, ha nem akarja megkerülni fél Európát.

Szinte szimbólum ez — folytatja — az újság. Titulescu útja minduntalan Magyarországon keresztül vezet és pedig nem a „dobostorta” kérdéshöz, hanem a Dunakérdéshez, amely megoldásra vár és amelyet Magyarország nélkül okosan és helyesen nem lehet megoldani. Titulescu észrevette már azt az elemi igazságot, hogy utjai Magyarországon keresztül vezetnek és Titulescu után észre kell vennie Romániának is, hogy az egészséges fejlődés útja ezen az országon vezet keresztül és ha valóban haladni akar, úgy Magyarországon átutaznia nem szabad, a minthogy az lehetetlen is volna.

A magyar politikai körökben élénken kommentálják a 8 Órai Újság cikkét, miután nem kétséges, hogy az kormányintencióra iródott.

Fortu ügyét már az ügyészség vizsgálja

Bukarest, október 13.

Több ízben is beszámoltunk arról a véres botrányról, amely vasárnap este játszódott le Fortu professzornak, az ugynevezett polgári blokk elnökének háza előtt. Fortu azt állította, hogy négy detektív megtámadta, mire ő közéjük lőtt és egyiket súlyosan megsebesítette. A hatóságok cáfolták a konfliktus hírét és az egészet hallucinációnak minősítették.

Fortu panaszával a bukaresti ügyészséghez fordult. Az ügyészség elrendelte a Fortu-est sürgős vizsgálatát.

VILÁGPOLITIKA

Ez alkalommal Svájcban át

Ebben az évben mult husz esztendeje, hogy Schlieffen Alfréd gróf, porosz tábornagy, az 1870-71. német-francia háború vezérkari tisztje, majd 1891-től Waldersee gróf vezérkari főnök utóda, meghalt.

Ebben az évben ünneplik Németországban a berlini születésű porosz tábornagy születésének százéves évfordulóját. Schlieffen Alfréd grófot a németek évtizedeken keresztül mint a legnagyobb német stratégiai zsenik egyikét tisztelték. Leghíresebb stratégiai munkája a német hadsereg felvonulási terve volt. A felvonulási terv arra az esetre vonatkozott, ha Németországnak egyszerre kell háborút viselnie keleten és nyugaton.

A német-francia határt, mint ismeretes, francia részről hatalmas erődgyűrű védte. Schlieffen gróf terve ennek az erődrendszernek a teljes kikapcsolására, illetőleg megkerülésére épült.

Schlieffen grófot a vezérkar élén 1905-ben Moltke altábornagy váltotta le. Vilmos császár azonban még a háború előtt tengerenggyá nevezte ki az akkor 78 éves stratégát.

A világháborúban tényleg bekövetkezett az a helyzet, hogy a német haderőknek egyszerre kellett felvonulniuk a keleti és nyugati fronton.

A felvonulás Schlieffen tábornagy terve szerint történt. Mint ismeretes, a németek betörték Belgiumba s pár nap múlva átlépték a védtelenebb belga-francia határt, a legrövidebb úton rohantak Páris irányába s ezzel a manőverrel hátába kerültek az erős francia határerődöknek.

Kicsibe mult, hogy Schlieffen tábornagy terve hat hét alatt nem vezetett Páris elesésére, ami talán az egész európai háború történelmét megváltoztatta volna. Schlieffen tábornok azonban már nem élte meg tervének megvalósítását, sem a diadalt keretszűlő huzó döntő marnai csatát, a világháború kitörése előtti esztendőben meghalt.

Születésének centenáriumi évében a svájci lapokban most híres felvonulási tervének egy újabb változata került napvilágra. Mint ismeretes, a franciák a Schlieffen-terv megakadályozására a világháború óta egy hatalmas és a hadászat történetében páratlanul álló, modern földalatti erődöt építettek, amely most már a német-belga határt is megvédi a

Ez az összefüggő földalatti országutakkal, elektromos vonatokkal kiépített erődrendszer Calaisnál kezdődik, a Sombre-csaták színhelyén és az Ardeneken vonul át Verdun, majd Lotharingán s Elzászon keresztül Belfortig, a francia német svájci hármass határig és Besancon táján ér véget.

A nyugtalanító svájci sajtó és a német revánzháborútól aggódó antantsajtó most felröppenti a nagy német autótépítési program részleteit és érdekes hadászati következtetéseket von le belőle. A német birodalomban két óriási autót készült. Az egyik Hamburgtól vezet le a svájci hármasshatárig és Észak- és Közép-németországot köti össze a svájci határral, a másik az osztrák-német határtól Münchenen át vezet szintén Svájc határáig. Ezek mögött az utépítési tervek mögött, mint a külföldi sajtóban megjelent aggodalmas cikkek írják, Németország új katonai felvonulásának tervei láthatók.

A németek arra spekulálnak, hogy az új francia erődítményzónát ismét megkerüljék és ezúttal délről akarnak a hátába kerülni.

Belgium szerepét most Svájc töltötte be, amelyen átrohanva Besancon alatt törnének be Középfranciaországba és Dijon irányából indulnának Páris felé.

Mindenestre érdekes, hogy az új német felvonulási terv lehetőségeiről szóló közleményeket a legkomolyabb külföldi sajtóorgánumok is közlésre érdemesnek tartják.

— ISMÉT KOMUNISTÁKAT ÍTÉLTEK EL SZATMÁRON. Szatmárról jelentik: A szatmári törvényszék Mandel Riza és Salamon Róza szatmári lányokat kommunista ténykedés miatt 3-3 hónapi börtönbüntetéssel sújtotta. Ugy az ügyész, mint a vádlottak felelősek az ítélet ellen.

Titulescu Belgrádon át Szófiába utazott

Jeftics-csel nem is tárgyalt, hanem azonnal továbbbogarott
Ahogyan Bukarest Titulescu Balkán-utjának célját látja

Belgrád, október 15.

Titulescu román külügyminiszter szerdán délelőtt 9 óra 40 perckor megérkezett Belgrádba. Jeftics, aki Genfből szaladt haza a román külügyminiszter látogatásának hírére, már otthon volt, sőt az állomáson fogadta Titulescut. Azt lehetett volna várni, hogy Jeftics és Titulescu között hosszas és bizalmas tanácskozás fog kifejlődni, hiszen Jefticsnek sok minderről kellett volna tájékoztatnia Titulescut, aki varsói látogatása miatt elmaradt Genfből. Ez a hosszú és bizalmas tanácskozás azonban elmaradt.

Az állomásról Titulescu a román követ-ségre hajtatott. Itt ebédelt meg s aztán 11 óra 50 perckor már folytatta is tovább az útját Szófia felé. Az újságírók nyilatkozatot szerettek volna kapni tőle, de Titulescu nem fogadta őket.

Szófiából jelentik: Titulescu román külügyminiszter megérkezett Szófiába. Musanoff miniszterelnök viszont még uton van, de csütörtök este őt is várják.

Tekintettel azonban arra, hogy Titulescut sürgeti az ankarai látogatás is, a tanácskozásokat már megkezdte a mértékadó bolgár körökkel.

A tanácskozásokról kiadott hivatalos jelentés szerint a román külügyminiszter azért látogatott Szófiába, hogy a bolgár hivatalos körökkel megkeresse azokat a lehetőségeket, amelyek mellett Románia és Bulgária jóviszonya tartósan biztosítható.

Titulescut pénteken diszceden látják vendégül a bolgár politikai körök. A diszcedet a Szófia közelében fekvő királyi nyaralóban tartják.

HOGYAN TEKINTIK TITULESCU UTAZÁSÁT BUKARESTBEN?

Titulescu román külügyminiszter dél-kelet-európai körútját a bukaresti közvélemény általános érdeklődéssel kíséri, mivel az utat sokkal többre értékeli a megszokott udvariassági látogatásoknál.

már csak azért is, mivel Titulescu közismerten nem híve a haszonnélküli diplomáciai gesztusoknak.

Varsóban, mint ismeretes, Titulescu kicserélte a kelet-európai államok a támaszó fél meghatározására szolgáló, immáron minden szerződő állam által ratifikált egyezményét. Ez a csere Románia szempontjából végtelen nagy jelentőségű, mivel a szerződő államok sorában van Oroszország is és így a megállapodás önkéntelenül is eltünteti a román külpolitika egyik nagy problémáját, a besszarábiai kérdést. A külügyminiszter varsói útja tehát egészen nagy jelentőségű volt.

Titulescu szófiái és ankarai látogatásának a Fekete-tenger melléki államok békés összeműködésének előmozdítása a célja.

Mindezek felül Romániának a leszerelési konferenciára való tekintettel tisztázni kellett helyzetét. A látogatások után Titulescu a konferencián sokkal nagyobb határozottsággal vehet részt.

Rase Ilie emlékére Bukarestben és Brassóban országos motor-kerékpárversenyt rendeznek

Brassó, október 13.

Az ország egész közvéleményét mélyen megdöbbentette az a tragikus haláleset, amely Brassóban, a vasárnapi motorbi-

RASE ILIE

19 éves mechanikus, aki a brassói motor-kerékpárversenyen szörnyet halt.

cikli-versenyen történt. A verseny áldozata Rase Ilie, fiatalságának teljében levő, 19 éves motorbicikli bajnok, aki a

A B. L. minden előfizetője havonként egy gyönyörű új regényt kap!

FIZESSEN MOST ELŐ, október 15-ikétől lapunkra, hogy már az októberi regényünket is megkaphassa. (Részletes tájékoztató lapunk 2. ik oldalán)

verseny-pályán életét vesztette.

Rase Ilie mindenfelé rajongó odaadásal szerették és a versenyen is az egész közönség szimpátiája mellette volt. Polgári életében mechanikus, aki

két keze munkájával tartotta fenn családját, édesanyját, aki a sport oltnán feláldozta egyetlen kénykeresőjét.

A fiatal motorbiciklistát a brassói kolégák kegyeletteljes kísérete mellett vit-

ték Bukarestbe, ahol szerdán örök nyugalomra helyezték. A tragédia megrázta a motorbicikli-sport és a fiatalon elhunyt bajnok híveit és ezért, halála fölött nem tudnak máról-holnapra napirendre térni.

Ennek az őszinte emberi megnyilvánulásnak bizonyítéka, hogy a Román Motoros Klub vezetősége „Rase Ilie”-akció kezdeményezett. A Motorklub két hét múlva Bukarestben, egy hétre rá pedig Brassóban országos motorbicikli-versenyt rendez. Ezeknek az ünnepélyes számba menő országos versenyeknek a teljes bevétele Rase Ilie kenyeradójának marad, édesanyjának adományozzák, egyben pedig a tragikus körülmények között elhunyt fiatal sportember emlékének áldoznak vele.

Ui magassági rekord kísérleti ballon

37.000 méterre a föld felett

Most már biztos, hogy a kozmikus sugarak a világűrben erednek

Newyork, október 13.

Egy hónap leforgása alatt a harmadik magassági rekorddöntésről lehet számot adni. Az első Lemoine francia pilóta állította fel, aki rendes repülőgépen 13.700 méter magasságig jutott fel, a második a különleges sztratoszférágon, léggömbbel felszálló orosz kutatók állították fel 19.400 méterrel. A harmadik magassági rekordot Millikan amerikai professzor, a világhírű Nobel-díjas tudós ballona érte el.

Millikan professzor, aki élete javarészt a kozmikus sugarak tanulmányozásának szentelte, most egy ugynevezett kísérleti ballont bocsátott föl. A kísérleti ballon gumiból készült, olyan, mint egy kis léghajó, kosarában azonban ember nem foglalhat helyet. A kísérleti ballon csupán tudományos mérőeszközöket visz magával. Az ilyen kísérleti ballonokkal már évek óta méréseket eszközöl a tudomány a sztratoszféra olyan magasságai-ban is, ahová az ember még nem jutott fel.

A kísérleti ballonok magasságmérője szerint eddig így elért legnagyobb teljesítmény 35.000 méteres magasság volt.

Millikan professzor legújabb ballona tegnapi érkezett vissza a földre, sértetlenül lehozva a összes mérőeszközöket és a legnagyobb meglepetéssel megállapították, hogy a ballon újabb magassági világrekordot állított fel, amennyiben

utjának kulminációs pontján a magasságmérő 37.000 métert mutatott a föld színe fölött.

Ezzel Millikan professzor ballona a ballonok magassági rekordját két kilométerrel megjavította. Ilyen magasba még sosem jutottak föl emberkísérlettel tudományos műszerek.

Millikan professzor a mérőeszközök megvizsgálása után örömmel látta, hogy a sokat körülvitattott kozmikus sugár eredetére nézve a legújabb kísérlet döntő bizonyítékokat szolgáltat az irányban, hogy ezek a titokzatos és a rádium sugáránál százszorosa nagyobb átütőerővel rendelkező sugarak nem földi eredetűek.

A mérőeszközök azt mutatják, hogy 3 kilométer magasságban

ezeknek a sugaraknak a intenzitása tovább erősödik.

Kétségtelen tehát, hogy a világűrben erednek. Hogy honnan, erre ma még a tudomány nem képes elfogadható feleletet adni.

Millikan professzor eredményei ma szempontból is kitűnőnek mondhatók. Pontos számításokkal sikerült megállapítania a sztratoszférareteg vastagságát. A mintegy 11 kilométer magasban kezdődő sztratoszférareteg felső határa 50 kilométerre van a föld fölött, a sztratoszférareteg tehát 50 kilométerrel vastagabb barokkban fogja körül a földgömböt. Fölött helyezkedik el a hidrogénréteg és az ugynevezett geokorinium. 65 kilométer magasban a sztratoszférareteg beleesik a hidrogén gázrétegbe.

Millikan professzor sikerét tudomány körökben nagy lelkesedéssel fogadták.

A magánalkalmazottak szindikátusa nincs megelégedve a munkakamara eddigi munkájával

Memorandum, amely rávilágít arra, hogy mi lenne a tennivaló

Brassó, október 13

Annak ellenére, hogy már saját helye van a munkakamarának, ez a nagyszabású intézmény még mindig nem kezdte meg teljes erővel működését. Legalább is erről tesz tanubizonyságot az alábbi memorandum, amelyet a magántisztviselők brassói szindikátusa terjesztett fel a munkakamara vezetésére. Ez a memorandum tele van szemrehányásokkal és panaszokkal azért, mert a munkakamara egész csomó akciót megkezdett, anélkül, hogy az akciót valóban végrehajtva is juttatta volna.

A beadvány, amely memorandum formájában készült el, első pontjában a munkakamara és a magántisztviselők legsúlyosabb követelésének orvoslását, a nyolcórás munkaidő betartását tárgyalja. A magántisztviselők rámutatnak arra, hogy a munkakamara felállításáról szóló törvény kategórikusan kimondja, hogy a kamara a munkatörvények alkalmazását köteles a lehető legszigorúbban ellenőrizni. A brassói kamara körzetében mégis áthágják ezeket a munkavédelmi törvényeket.

A brassói kamara körzetéhez tartozó kereskedelmi és iparvállalatok a dolgozók tömeges panasza ellenére sem respektálják a nyolcórás munkaidőt. Legtöbb helyen, a világ szemelattára, szűgyen nélkül 10, sőt 14 órát dolgoznak naponta. A memorandum azt állítja, hogy a munkakamara vezetősége semmiféle intézkedést nem fogantatott a törvénytelen ség letörésére. Ez az állítás túlzás. Intézkedéseket ha nem is fogantatottak, de akciók kezdtek a nyolcórás munkaidő betartására. Az aztán más lapra tartozik, hogy ennek az akciónak még semmiféle eredménye nem mutatkozik.

Eppen ezért a magánalkalmazottak és magántisztviselők szindikátusa kéri a munkakamara vezetését, hogy sürgősen közölje azokat az intézkedéseket, amelyekkel ez a munkasintézmény a nyolcórás munkaidő betartása érdekében eddig fogantatott.

A TÉLI NYOMOR

A munkakamarához benyújtott memorandum második pontja a téli nyomor sötét színeit vázolja fel. Veszedelemesen közeledik a tél és szomorúan állapítják meg, hogy a munkások, magántisztviselők és magánalkalmazottak egész tömegében vannak állás nélkül. A szindikátus kéri a munkakamara vezetését, hogy sürgősen kezdje meg akcióját a munkanélküliek téli segélyezésére. Elsősorban készítsenek pontos listákat a város, illetve a kamara körzetéhez tartozó összes állásalan magánalkalmazottakról és tisztviselőkről. Miután a pontos listák elkészültek, a munkakamara vezetői járjanak el az állami, megyei és városi hatóságoknál, hogy a munkanélkülieket úgy pénzszel, mint természetbeni ruha, fa és élelmiszer segélyekkel rendszeresen támogatassák.

A munkanélküliek egyik súlyos panasza az is, hogy nem tudnak betegség esetén orvoshoz és gyógyszerhez hozzájutni. A helyzet ugyanis az, hogy a munkanélküli magánalkalmazottak és magántisztviselők nem lehetnek tagjai a betegsegélyzőnek, jóllehet éveken keresztül fizették az illetményeket, az állásban levő kártársaik pedig még ma is fizetik azokat. Ilyenformán nincs olyan állami intézmény, amelyhez betegség esetén orvosi vagy gyógyszer-támogatásért fordulhatnak.

A magánalkalmazottak és magántisztviselők szindikátusa kéri a munkakamara vezetését, hogy ezt a kérdést minél sürgősebben oldja meg. Járjanak el a betegsegélyzőnél, hogy a jövőben a munkanélküli és állásalan tisztviselők is élvezhessék a betegsegélyzői törvény előnyeit annál is inkább, mert a múltban fizették a járulékokat, kártársaik pedig jelenleg is fizetik a hatalmas összegeket, amelyekből a munkástanok támogatására is juthatna valami.

A SZABADSÁGOK ÜGYE

A szabadságok megoldásáról szóló intézkedésekkel kapcsolatban szintén vádakat emel a memorandum a munkakamara vezetésére ellen. Mint ismeretes, a munkaiügyi minisztérium még a tavasz folyamán rendelkezést adott ki, amelyben utasította

az összes munkaadókat és vállalatokat, hogy függesszék ki vállalataik aajtására a tisztviselők, munkások és egyéb alkalmazottak pontos listáját, feltüntetve a szabadságok sorrendjét. Ezt az intézkedést azért hozták, nehogy a munkaadók kijátszassák a munkatörvénynek a szabadságokra vonatkozó intézkedését és a munkásokat megfossszák jogos évi pihenőjüktől. A magánalkalmazottak szindikátusa azt állítja, hogy a brassói munkakamara körzetében ezt a miniszteri intézkedést sem respektálják, jóllehet a munkakamarának lett volna kötelessége a miniszteri rendelet betartását szigorúan ellenőrizni és a kihágókat a törvénybontásra tanítani. Állításukat azzal támasztják alá, hogy Brassóban és környékén ma is rengeteg olyan kereskedelmi és iparvállalat van, amely a törvény és a miniszteri rendelet határozott intézkedései ellenére sem adott mindezekig törvényes szabadságot munkásainak és alkalmazottainak.

Erre való tekintettel a memorandum követeli, hogy a munkakamara járja végig a körzetéhez tartozó összes ipari és kereskedelmi vállalatokat és győződjék meg a helyszínen arról, hogy nem respektálják a szabadságidőről szóló intézkedéseket. Kéri, hogy ezeknek az inspekcióknak az eredményét szintén közöljék a magánalkalmazottak és magántisztviselők szindikátusával.

A munkakamara felállításáról szóló törvény kategórikusan kimondja, hogy ennek az intézménynek legfontosabb hivatása enyhíteni a munkások és a munkaadók közötti viszonyt.

Ilyenformán mindkét kategóriának egyformán kell hozzájárulnia a munkakamara fenntartásához.

KI TARTJA FENN A MUNKA-KAMARÁT

A magánalkalmazottak szindikátusa sérelmesnek tartja, hogy míg az alkalmazottak fizetésére adót vetettek ki, addig a munkaadókat megkímélték a munkaka-

mara fenntartására szolgáló adóttól. Jóllehet mindkét kategóriának egyformán kellene hozzájárulnia a munkasintézmény fenntartásához. Midegben felül pedig a tisztviselők és alkalmazottak bruttó fizetésére százalékszerűen vetették ki a munkakamara illetéket, ami teljes mértékben törvénytelen. Eppen ezért a szindikátus kéri a munkakamara vezetőjét, indítson akciót, hogy a munkakamara adót a tisztviselők és alkalmazottak netto fizetése után vonják le, másrészt pedig, hogy ne csak a dolgozók, hanem a munkaadók is fizessenek adót hozzájárulva a munkakamara fenntartásához.

A memorandum utolsó pontja felvilágosításokat kér a munkakamarától arra vonatkozólag, hogy ezideig milyen intézkedéseket fogantatott a körzeten uralkodó munkaviszonyok enyhítésére. Ugyanakkor arra nézve is felvilágosításokat kérnek, hogy a munkakamara milyen tevékenységet fejtett ki a kollektív szerződések megkötése érdekében. A dolgozóknak ugyanis az az érdekük, hogy az összes munkaágak kollektív szerződés alapján dolgozzanak.

A magánalkalmazottak szindikátusának felterjesztésére a munkakamara már meg is tette az intézkedéseket, amennyiben megkezdődtek a munkanélküliekről szóló listák összeállítása. Azonkívül a munkakamara széleskörű programot készített kidolgozni a munkanélküliek és a nincstelenek támogatására. A programról, annak elkészítése után, részletesen beszámolunk.

Bizottság, amely a tanonciskola tanerőinek kinevezésére tesz javaslatot

Brassó, október 13.

A munkaügyi minisztérium szeptember 19-én kelt, 78774-933 számú rendelete azoknak a bizottságoknak a felállításáról intézkedik, amelyeknek az lesz a hivatásuk, hogy a tanonciskolához szükséges új tanerők kinevezésére vonatkozólag javaslatot terjesszen fel a munkaügyi minisztériumhoz.

A fenti rendelet alapján összehívott brassói előterjesztési bizottság csütörtökön

délután hat órakor tartotta meg alakuló gyűlését. A gyűlésen a minisztérium részéről Szabó Béni képviselő és Căpărină Demeter mézáros-mester, míg a munkakamara részéről Munteanu Joan női-szabó és Fink Frigyes ácsmester, az Ipartestület alelnöke vettek részt. A gyűlésen jelen voltak Nicolae Popea dr. munkaügyi főfelügyelő, Bagoly János a munkakamara elnöke azonkívül pedig a brassói, fogarasi, szentgyörgyi, roznyói és hosszafalui tanonciskolák igazgatói is.

Az idén is megtartják a kisállatkiállítást

A kiállítás Brassóban és október 28-án nyílik meg

Brassó, október 13

Mint minden évben, úgy az idén is, az Első Erdélyi Kisállattenyésztő Egylet október 28-30-án nagyarányú kisállatkiállítást rendez, melyre testvéregyesületeit és tenyésztőit is meghívja, hogy tenyésztésük legjobb állatainak kiállításával a versenyen minél számosabban részt vegyenek.

Kiállításra kerülnek: baromfiak, víziszárnyasok, pulykák, galambok, kanárimadarak és házinyulak, kutyák, merinói juhok, kecskék, majmok és különböző japán és kínai diszshalak, valamint ezüst rókák és számai templommacsák valamint ezek termékei, továbbá baromfi, galamb és házinyulminktaketrecek, növénydekbaromfiolák, keltetőgépek, a neveléshez szükséges eszközök és a tenyésztést felőelől irodalom.

Az egyesület és helyi csoportjai által kiállításra és eladásra kerülnek a külföldről behozott fajbaromfi leszármazottjai.

Romániában ez az első nagyarányú kisállatkiállítás, ahol a tenyésztőknek nemcsak arra nyílik alkalmuk, hogy tenyésztésüket versenyzésre kiállítsák, hanem vérfelfrissítés, valamint kezdők

részére lehetőleg olcsó áron fajtiszta baromfi beszerzésére is. Egyzóval kedvező képet nyerhet ott mindenki a hazai kisállattenyésztés mai állásáról.

Kiosztásra kerülnek: állami-, tisztelet-, alapítványi, vándor- és egyesületi díjak, ugyancsak elismerő oklevelek.

A bejelentést a kiállítandó állatokra vonatkozólag, legkésőbbén f. é. október 20-ig a következő címre küldendő be: Roth Walter (Depner et Roth cég) Brassó, Strada Regele Carol 5 az Telefon 116. A bejelentővel egyidejűleg a kiállítási díjak is beküldendők.

HIRDETMEY

Colegiul Medicilor Sectia Brasov

Mivel az Orvosi Kamara Tanácsának mandátuma lejárt, Brassó és Brassó vármegye orvosi november 12-én d. e. 11 órára közgyűlésre hivatnak, amelyet a városi tanácsház nagytermében tartunk meg és amelyen a Brassói Orvosi Kamara Tanácsának új megválasztását fogjuk megejteni.

Preşedintele Colegiului Medicilor, Sectia Brasov

dr. Caliman, mp.

Titkár: Dr. Reiner mp.

Siessen jegyét előre megváltani, hogy láthassa minden idők legnagyobb kémfilmjét
BRIGITTE HELM, KARL L. DIEHL, OSKAR HOMOLKA, THEODOR LOOS hatalmas alkotását:

KÉMEK MUNKÁBAN

amely példátlan sikerrel fut a LUX-Mozgóban.

Az új brassói utcanevek

Brassó, október 13.

A városi tanács határozata értelmében a régi utcaelnevezéseket a következőképpen módosították:

A Szent Miklós-utca A-ból Szent Miklós-utca, B-ből Petric I. főesperes-utca, a Szent Miklós utca C-ből Voinea V. főesperes utca, a Malomárok A-ból Saftu V. püspök utca, a Malomárok B-ből Di-ma György utca, a Malomárok C-ből Malomárok utca, a Variste A. és B-ből Variste utca, a Variste C-ből Szent Háromság utca, a Costiței A-ból Costiței utca, a Costiței B-ből Tempea Radu utca, a Costei A-ból Costei utca, a Costei B-ből Barseanu András utca, a Costei C-ből Dr. Mesota I. utca, a Costei D-ből Josif István utca, a Costei E-ből Ucenescu Gh. utca, a Valea Coastei-ből Pan Antal utca, a Pe Coaste-ből Curcanilor utca, a Pajiste A-ból Pajiste utca, a Pajiste B-ből Munteanu-Buloicu V. utca, a Pajiste C-ből Butunoiu A. utca, a Pajiste D-ből Igazság keresztje utca, a Felső Căcovából Căcova utca, az Alsó Căcovából Dr. Bogdan A. utca, a Valea Onului-ből Kertköz utca és a Furdő utcából Popazu I. püspök utca lett.

Az Alsó Villa utca D. Filitti metropolita utca lett, a Széles patakból Hartenék utca, a mai Hartenék utcából Herfurth utca, a Cenkalja A-ból Carmen Sylva utca lett, a Postarét jobboldala Postarét maradt, a baloldali felső villasor Trauschenfels-sor lett, az ebből kiágazó kertek közötti utcácska pedig Diófa utca nevet kapott. A főter Szabadság-ter elnevezésének változatlanul hagyása mellett visszaállították a régi elnevezéseket: Buzasor, Virágsor, Kádársor és Lensor.

A Méhkerékben öt utcát nevezett el a közgyűlés. Ezek: Cristof utca, Barca utca, Temesiek utcája, Templom utca és Dzandly Constantin utca.

Börkereskedőség, aki

röpcéket osztogat

A brassói törvényszék II. szekciójának Seid-Baiulescu-tanácsa csütörtökön délelőtt mondott ítéletet Schuster Mihály brassói börkereskedőség bűnügyében. A 21 éves fiatalembert azzal vádolták, hogy 1933. július 28-án este kommunista röpcéket szórt el Brassóban. A törvényszék Radu Pascu főügyész vád- és Radu Olteanu védbeszéde után ítéletre vonult vissza. A törvényszék bűnösnek találta Schuster Mihályt és ezért hathónapi börtönnel, valamint ezer lej pénzbüntetéssel sújtotta. A büntetésbe a törvényszék beleszámította a vádlott 2 hónap és 8 napos vizsgálati fogságát is. Ugy a főügyész, mint a vádlott, felebeztek.

Szolgálatos gyógyszerárak

1933. október hó 14-28-ig: „Szerecsen” gyógyszerár, Virágsor 13. és „Minerva” gyógyszerár, Kut-utca.

Mattis Teutsch brassói kiállításához

Ha Erdélynek fejlett művészeti élete volna, ha városaink értelmiségének legalább csak annyira kultúr-szükséglete volna a képzőművészeti alkotás, a műtárgy, mint a könyv, vagy a színház, (a filmről nem is beszélve), — akkor az ilyen kiállítás, mint amilyen most Mattis Teutsch brassói nagy tárlata, nemcsak élénk érdeklődést, hanem egyenesen izgalmat, izgalmas állásfoglalásokat és vitákat idézne fel. Ha volna csak valamelyes művészeti „közöleményünk” is, nem csupán köztársasági hírlapi cikkek, hanem beható értékelések és előadások méltatnák ilyen, vagy amolyan értelemben, de méltatnák mindenesetre Mattis Teutsch reprezentatív kiállítását s Brassó közönségének művelt, meg művelődésre törekvő rétegei, ideértve az ifjúság nagyobb munkásságát is, ott tolongának a Redoute kiállításai termeiben.

Művészeti közöleményünk azonban egyáltalában nincs s nem kultúr-szükséglet a műalkotás iránti érdeklődés sem. Pedig hát, — válság ide, válság oda, — ha anyagi és fizikai lehetőségeink korlátozódnak, szükségünk is, az átlagos kultúr-ember még mindig felfigyel, sőt gyakran élénkebben nyitottan mostanság érdeklődést, mint az ugynevezett „normális” időkben, egy-egy könyv, egy-egy szín- és mozarab s különösen a szociális és politikai fejlődés történeteiről. Elővasunk könyveket, tudományos és szépirodalmi műveket, okvetlenül megnézzük a palamlyen szempontból érdekesebb színdarabokat és filmeket, beszélünk róluk, megvitátjuk az emberi társadalom megújítására irányuló koncepciózusabb törekvéseket, eszméket, terveket s többnyire állást is foglalunk velük szemben. A palamlyealóbb könyvekről ismertetések, recenziók, polemikák jelennek meg sajtónkban, amely gyakran izig-porig taglalja szerzőik felfogásait, megítélésait, szándékait.

Viszont amikor egy képzőművész lép a nyilvánosság elé, ha mégoly halálos komolysággal dogozik és bármily figyelemreméltót nyújt is, mindennek semmi, vagy csak pajmát kevéssé a nyoma a közönség részéről. Már pedig egy afajta tárlat, aminő a Mattis Teutsché, sokszor felér egy-egy író „összes műveinek” a gyűjteményes kiadásával is, társadalmi jelentőségét tekintve a dolognak.

Mattis Teutsch például teljes három esztendő püsszavonulását után rúkol most ismét elő s egész művészeti tevékenységének a lezárult eredményeit, összefoglalt diorámaikat mutatja be. Egy kétségtelen lehetőség, egy hiyes meggyőződéssel alkotó szociológus, tehát az emberi társadalom életével szoros lelki kapcsolatban álló polgár-művész oeuvre-jét képoiseli az a hatvan darab kép és szobormű, amely a kiállítás anyagát alkotja. Megannyi társadalmi regény, érvelő társadalmi tudományi értekezés, novella, költemény, sőt epigramm is, — epika, elégia és líra egyaránt, de minden elérzékenyülős, romantizmus, vagy más szokványos sallang nélkül, benne csak a tisztán absztrahált, elvonatkoztatott, kihámozott valóság-lényeggel, helyesebben az élet kifejezést, szintetizált és előrevetített csírtartalmával.

Voltaképpen a legidősebb művészet az, amelynek ugarán Mattis Teutsch munkálkodik s ennek kellene most a legnépszerűbbnek is lennie, legalábbis a haladó szellemű, előre-péző emberek körében. S furcsa, szinte megmagyarázhatatlan paradoxon, ellenmondás gyanánt mégsem az. A legtöbbben, akik képeit és faragványait megnézték, — van, aki lagadja, van, aki bevallja, — elárulják, hogy nem értik. Ezzel persze elárulják azt is, hogy nem vetik maguknak a fáradságot a belmélyedésbe, meg sem próbálták megérteni sajátos, egyéni nyelvét, kifejezőmódját. Ez is egyike azoknak a különleges előítéleteknek, amelyekkel a közönség leginkább a képzőművészet alkotásaival szemben viseltetik. Egy költeménynél, regénynél, filmnél nem igen szoktunk visszaradni a stílustól, az ugynevezett formanyelvtől, mégha teljesen szokatlanok, extravagánsnak érezzük is, mihielyt eredeti mondanivalókat és felfogásokat sejtünk mögöttük.

A képzőművészet terén azonban — nehéz lenne kifejezni, miért — nyugösen belénk ágyazódott a naturalizmus, amely pedig komunkban, amikor a társadalmi élet általában véve már minden egyéb, csak naturalisztikus, természetes nem, — régen túlhaladott kifejezési módor. Aki össze akarja fogni és tömören ki kívánja fejezni a mai kollektív ember és társadalmi életének a lényegét, — és Mattis Teutsch ezt teszi — nem beszélhet többé a naturalizmus nyelvén, ezzel nem tudhat eleget mondani: szintetizálnia kell, ha úgy tetszik, tipizálnia, aminthogy maga a tudatos élet is mindinkább tipizál.

Mattis Teutsch szintetikus, tipizált kifejezőmódot, formanyelvet dolgozott, kodácsolt ki magának, hogy mondanivalóit érzékeltethesse. S azt, amit ő mond, csakis abban a stílusban lehet kifejezni, amit hosszas tökéletesítés, kínos, kifartó keresés után kialakított magának. Egyszerű, tömör, erőteljes s éppen ennél fogva sokatmondó formanyelvora volt szüksége s ezt sikerült is megtalálnia.

Hogy valóban megtalálta, igazolja az, hogy

a kialakuló, szükségszerűen folyton szociálisabb és felszabadulóan egybehasonuló kollektív embertípusnak úgy kollektív, mint egyéni, individuális életmegnyilvánulásait kimerítő maradéktalansággal tudja állata kifejezni, elbeszélni. Megvan már a biztos formanyelv, sajátos technikája simulékonyan hozzáidomul a lényegbeli mondanivalójához s így — mihielyt megértettük kifejezőmódjának a különlegességét — dus tárháza nyílik meg előttünk sok-sok történetének, a jövő vajdva formálódó emberének életéből. Elbezzük művészete tulajdonképpen tartalmában a munka és felszabadulás hőskölteményeit, az emberi közösség érzete és tudata adta megnyugvás és derű elégiáit, sőt a szerelem és boldog együttlét líráját is. Igen, az igazi újkor minden poézisét elbezzheti az, aki megértve Mattis Teutsch alapjában véve neo-primitívnek nevezhető beszédét, elmélyed támban, amelyeket a forma, vonal, sík és szín bámulatos egyszerűségével s ugyanakkor kifejezőgazdagságával ad elő.

Minden egyes alkotása, akár képről, akár plasztikai művéről van szó, a lényegre hozza ki a lehető legkevesebb, legszükségesebb kifejezőeszközzel, mintegy „mire a szószátyárkodás” jelszóval. S már ez egymaga is valódi művészet.

Ha volna művészeti közéletünk, ha igaz

Ujabb gyanuokok vannak az Amerikából hazatért Schiaua Mária öngyilkossága körül

Hogyan kerül a 14 éves kis leány iskolatáskájába kilencezer lej?

Brassó, október 13
Mintegy három héttel ezelőtt beszámoltunk arról az öngyilkosságról, amely az Oltenia-utca 16 szám alatt történt. — Mint ismeretes, egy kora őszi délutánon lakásának padlásán felakasztotta magát Schiaua Mária 32 éves asszony, aki nemrégén tért vissza Amerikából és rendkívül gazdag volt.

Már az öngyilkosság alkalmával megirtuk, hogy az igen különös körülmények között történt és így a hatóságok a rendes öngyilkossági esetektől eltérő módszerrel kezdték nyomozni. Közvetlenül ezután arról is beszámoltunk, hogy az ügyészség váratlanul megadta az engedélyt Schiaua Mária eltemetésére, mivel megállapítást nyert, hogy az öngyilkosság körül semmi gyanus körülmény nincs.

Ez a híradásunk azonban korainak bizonyult, mert a brassói ügyészség bizonyos gyanuokok alapján a hetekkel ezelőtt történt öngyilkosság ügyében a legnagyobb diszkreció mellett újból megindította a nyomozást.

Radu Pascu főügyész néhány nappal ezelőtt kihallgatta Schiaua Mária törvé-

nyes férjét, aki kereskedő. A férj előadta, hogy a tragédia délutánján nem tartózkodott otthon. Schiaua Mária két kis rokonuk lakott. Az egyik Costica Nistor, a Saguna liceum 14 éves diákja, a másik pedig Valcu Elena, a „Principesa Elena” leányintézet ugyancsak 14 éves tanulója.

A férj kihallgatása után Voina vizsgálóbíró és Radu Pascu főügyész a két kis diákot is kihallgatták, amennyiben a tragédia délutánján mindketten a lakásban tartózkodtak. A diákok elmondották, hogy ezen a délutánon a lakásban volt Joan Potcova törzsvár jegyző aki rokonuk és aki segédkezett nekik leckéjük tanulásánál.

A fiatalok vallomása szerint Schiaua Mária közvetlenül az ebéd után kiment valahová az udvarra. Később ugy a kislány, mint a kisfiu elhagyták a házat és nem tudják megmondani, hogy

Joan Potcova jegyző és az asszony mit csináltak otthon.

Beidézték a jegyzőt is, aki kihallgatásakor előadta, hogy ebéd után szintén elhagyta a házat és a moziba ment. Csak

estére került vissza, amikor Schiaua Mária már halott volt.

A vizsgáltnak egy másik érdekes mozzanata az, hogy

a 14 éves Eleonora Valcu iskolatáskájában kilencezer lej találtak.

A leány előadta, hogy a pénzből kétezer lej nagynénjétől kapott a tandíj kifizetésére

A többi pénz eredetéről nem tud számot adni és fogalma sincs, hogy a hétzer lej hogyan került a táskájába.

Amíg az ügyészség és a vizsgálóbírónál a kihallgatások folytak, Bircle dr. hivatalos törvényszéki szakértő is megtette jelentését, amelyből kitűnik, hogy Schiaua Mária testén valóban láthatók olyan nyomok, amelyek gyanura adhatnak okot.

A nyomozás tehát a titokzatos eset ügyében folyik. Radu Pascu főügyész valamint Voina vizsgálóbíró többeket beidézt a különböző homályos részletek pontos tisztázására. Amíg ezek a kihallgatások be nem fejeződnek, közelebbi gyanúsításokat Schiaua Mária halála ügyében tenni nem lehet.

Enyvyűrük a hernyók ellen

A brassói Mezőgazdasági Kamara felhívja a kerttulajdonosokat, hogy a kártékony hernyók elpusztítása érdekében tegyék meg a szükséges intézkedéseket. A mezőgazdasági kamara felkéri az összes állatketéseket, hogy Kut-utca 52 számú irodájában jelenítsék be, hogy mennyi enyvyűrűre van szükségük. Az enyvyűrűket a Mezőgazdasági Kamara 80 lejért árusítja kilogrammonként, a szükséges papírost is beleszámítva az árba, amely összeg az ár ötvenszázalékát teszi ki. Az ár ötvenszázalékát a Mezőgazdasági Kamara viseli. Az enyvyűrűk megrendelésénél kifizetendő a megfelelő összeg is.

Ötvenezer lej birság — a cégbejegyzés elmulasztóinak

A brassói kereskedelmi és iparkamara vezetősége az utóbbi időben azt a megfigyelést tette, hogy a helybeli kereskedők, iparosok és általában mindazok, akik kötelesek cégbejegyeztetni magukat, a különböző változások során elmulasztják bejelenteni ezeket a változásokat a cégbejegyző hivatalnál is.

Tudvalevőleg a kereskedelmi register felállításáról szóló törvény 15-ik paragrafusa kategorikusan kimondja, hogy minden olyan változtatás birtását, melyre nem volt külön határidő megadva, az esemény megtörténte után számított egy hónapon belül be kell jelezni a cégbejegyző hivatalnál levő „registru comercial”-ba.

Tekintve, hogy ezt az intézkedést nem igen tartják be, a brassói kereskedelmi és

iparkamara rendeletet adott ki, amelyben teljes jóindulattal figyelmezteti az érdekelteket, hogy a mulasztásokat a törvény ötvenezer lejig terjedő birsággal sújtja. Különösen a részvénytársaságok követnek el súlyos mulasztásokat azzal, hogy a közgyűlési jegyzőkönyveket nem nyújtják be idejében.

Ki akar adóíztviselő lenni?

A brassói kerületi pénzügyi direktorátus közli, hogy október 18-án tartják a galaci kerületi pénzügyi direktorátusnál a perceptori és adóigéncsi vizsgákat azok számára, akik a megüresedésben levő állásokat be akarják tölteni. Ahhoz, hogy az állásokért bárki folyamodhassék, a következők szükségesek: érettségi, vagy felsőkereskedelmi iskola, vagy pedig tanítóképző iskolai vég bizonyítvány. Aki a vizsgákra jelentkezni akarnak, legkésőbb október 16-ig kötelesek kérvényeket benyújtani a brassói kerületi pénzügyi direktorátushoz.

Aradon játszik vasárnap a Brasovia

Brassó városi nemzeti csapata vasárnap Aradon játszik, ahol az AMTE csapatával mér össze erejét. A mérkőzésre nagy előkészületek történtek. A brassói együttes szombat déln 1 óra 40 perckor hagyja el Brassót a gyorsvonattal, hogy Aradra utazzék. A csapatot Geller tréner és Borbáth intéző vezetik.

A Brasovia Aradon az alábbi felállítás-

ban játszik az AMTE ellen: Várhegyi, — Zsigmond, Bölöni II, — István I, Góczy, Nagy III., — Vogel, Kovács I, Popovici, Balogh és Bogdán.

A Brasoviának a felállítása meglehetősen jó és így kedvező auspiciummokkal megy Aradra, ahol a nemzeti bajnokságért folyik a küzdelem.

— Hogyan éljen a szívbajos ember? Nyen cím alatt dr. Bodon Károly egyetemi magántanár tollából hézagpótló munka jelent meg Budapesten. A kitűnő könyv a nagyközönség számára íródott és elmondja mindazt, amit minden szívbajos, érdekesedősen szenvedő embernek tudnia kell. Nem az orvosi kezelés kiküszöbölését szolgálja ez a könyv, hanem gyakorlati útmutatással szolgál a laikus betegnek arra, hogy milyen életmódot folytasson, hogy segítse elő a gyógyulását és — mikor menjen orvoshoz. — A rendkívül praktikus mű ára 88 lejért kapható a Brassói Lapok Könyvosztályában. (Vidékre 10 lej portó.)

ÜZLETÁTHELYEZÉS! Cipőraktáramat

Áthelyeztem a fővárosi Sparkassa épületébe. Raktáromon tartok mindennemű saját készítésű cipőket. Mértékutáni megrendelések legutolsó divat után gyorsan és pontosan készíttetnek. Javításokat még ugyanaz nap eszközölünk. Az őszi vásárra bejövő vidéki vendéimet kérem, látogassanak meg minden vételkötelezettség nélkül új helyiségemben.

Szolid árak! Pontos kiszolgálás!

A Központi Hiteliroda tagja.

Dánér Lajos
cipész

TALLÓZÁS

Szerződés-eső

Musanoff bolgár miniszterelnök nagy szellemesen állapítja meg, hogy a nagy politikát elöntötte a szerződéses esője. „Ez a szerződés-infláció — mondja a bolgár miniszterelnök — egyáltalában nem tetszik nekem.” Musanoffnak teljesen igaza van: ez a szerződés-infláció senkinek sem tetszik. Minden szerződés alapján véve korlátozás. Valamilyen és valamennyi jogunkat eladjuk, ha szerződést kötünk és talán itt az oka annak, hogy a kibontakozásnak ma már sehol semmi lehetősége. A szerződés-hálozatok fojtogatják a politikát és mivel a gazdasági szabad mozgás ma már ugyancsak politika, nem lehet még a vélt megoldási módokat sem megkísérlni. Ha a pillanatban nem volnának nemzetközi szerződéseink, lehetne „nemzetközi” szerződéseket kötni. Így azonban az államoknak csak politikai szerződésekre van lehetőségük és ezek a politikai szerződések már nem „nemzetközi”. Ezek a szerződések erősen nemzeti jellegűek, kivételezők és autarkikusak, valamilyen irányban ellenségesek és védelemre készítőek, de a legjobb indulattal sem lehet rájuk fogni, hogy a nemzeti és az állami, legjobb esetben az államszövetségi érdekeken felülmúlók volnának. A nagy és összefogó szerződésre szükség volna, de ezt az átfogó és megbékítő szerződést nem lehet megkötöni, mert ellenáll a „szerződés-infláció”, amely elvezénylősejtette már a politika életlehetőségeinek talaját.

A téglagyári igazgató ellentáll

A temesvári téglagyári igazgató esete súlyos kortűnet. A hatalomnak és az állam mindenható erejének fájdalmas sebbe ez a kiütkezés. Egy téglagyári igazgató, aki nem engedelmeskedik és akit lakásából bírói ítéletek ellenére sem lehet kitenni, olyan jelenség, amely nem a téglagyáros erejére, hanem az állam gyengeségére mutat. Az országnak egyaránt kell bánni tudni a belső turbulenciákkal és a külső ellenségekkel. Ezért van az állam. Ezért hiútk életre, ezért tartjuk, nemeljük, etetjük és erősítjük. Ezzel szemben nem bír elbánni a temesvári téglagyárossal sem és éppen úgy ostromolja várát, mint ahogyan Kubában a forradalom a Nemzeti Szállóba zárkózott ellenforradalmi tiszteket ostromolta. A hasonlat nem süntit és az eset éppen ezért vértélázító. Kubában is éhség-blokád alá vették a tiszteket előbb és csak azután fordultak ellenük gépfegyverekkel és bombákkal. A temesvári téglagyári igazgató is ott tart még csak, hogy elbágták a vízvezetékét és a villanyát. A gépfegyvernek és a bombának csak most kellene következni. A két eset között mindössze az és annyi a különbség, hogy Temesvár nem Kuba és Romániában — ha nem csalódunk — nincs forradalom.

A Titulescu-rejtély

Titulescut Varsó és Ankara között repíti a gyorsvonat. Esetleg az expressz. E percben még senki sem tudja, hogy mit akar és miért utazik. A politikusok ma valamennyien utaznak. A vonatokon jóformán már más sem utazik, mint politikus. Most Titulescu a szokottnál is többet utazik. Azt mondják, ennek az utának az a célja, hogy Románia kerüljön a Balkán-blokk élére. Mások úgy tudják, hogy azért kell Titulescunak ez a Balkán-blokk, hogy elszakadhaszon országát a francia protektorátus alól. Ez a második kombináció nagyon gyanus és nagyon felületeseznek látszik. Kis állam ma nem engedheti meg magának azt a luxust, hogy politizáljon. Voltaképpen egyetlen kisállam sem politizál, csak a néma statisztika szerepét játssza. Legfeljebb kifelé és hazafelé úgy tesz, mintha beszélne is, holott valójában csak hangtalanul mozgatja a száját. A francia orientációt odadobni nem olyan egyszerű dolog. Ugy legalább is, hogy más orientáció hatalma alá ne vessük magunkat, lehetetlen. Ha meg csak gazdát cserélünk, akkor minek az egész játék? Ezt már megszoktuk, ezt a protektort már ismerjük, ennek a hübérumnak kezelegyintését már ismerjük. Nem, Titulescu nem játszik kalandor-politikát és így kiárt dolog, hogy a francia politikának hátat merjen fordítani. Hogy miért utazik? Miért robot Varsó és Ankara között? A felelet nagyon egyszerű. Utazni jó, kellemes és üdítő és amíg a vonat robot, addig országát az utat egyengeti. Ez a hit és ez a remény is megéri az uti-költséget.

Izgalmas tárgyalások a kormány és a külföldi hitelezők között

A kormány cáfolja, hogy a monopolpénztár igazgatóját ő küldte volna ki Párisba

Bukarest, október 13.

A román kormány és a külföldi hitelezők kapcsolataira vonatkozólag hivatalos helyen a következő felvilágosítást adják:

Egyáltalában nem felel meg a valóságnak az a hír, hogy Hoiescu, a monopolpénztár igazgatótanácsának elnöke a kormány megbízásából utazott Párisba. Hoiescu magánügyben utazott el.

Ez a cáfolat a kormánynak azt az álláspontját tükrözi vissza, hogy

nem hajlandó új ajánlatot tenni a hitelezőknek

és így új alapon tárgyalásra sem hajlandó. Egyébként a Banque de Paris et des

Pays Bas álláspontja nem változott: az 1929-es és az 1931-es kölcsönöket csak úgy hajlandó fizetni, ahogy az eredeti megállapodások előírják. Ezzel szemben az angol bankok szabályszerűen fizetik a 4 százalékos konszolidációs kölcsön kuponjait; azonban az angol piacon még nem esedékes az 1929-es és 1931-es kölcsön. Erre az esedékességre csak februárban kerül sor s akkor látjuk majd meg, hogy mi az angol pénzügyi intézkedéseivel szemben.

Idetartozik még az amerikai bankoknak az az értesítése is, hogy hajlandók a román kormány intézkedéseinek megfelelőleg a kifizetéseket teljesíteni, előzőleg

azonban néhány felvilágosításra van szükségük.

A GENFI HELYZET

Ilyen körülmények között a román kormányzat és a külföldi hitelezők helyzetét változtatni lehet tekinteni.

Komolyabb a kérdés azonban, ami a népszövetségi szakértők kérdését illeti. Ismeretes, hogy a Népszövetség pénzügyi bizottsága évi jelentésében leszögezte azt a tényt, hogy a román kormány még nem adta meg hozzájárulását a népszövetségi szakértők kiküldetéséhez. A pénzügyi bizottság a román kormánynak ezt a vonatkozását nem kommentálja, ellenben a francia kabinet a leghatározottabban ragaszkodik a szakértők kinevezéséhez.

Elitelték a sikkasztó szatmári rendőrkomiszárt, aki vádolt

Azzal védekezett, hogy a hiányzó pénzt feletteseinek kifizette

Szatmár, október 13.

A szatmári törvényszék csütörtökön hozott ítéletet Pintea Romulus volt szatmári rendőrkomiszár ügyében. A volt komiszár ellen az volt a vád, hogy a szatmári rendőrtisztviselők és a legénység fizetéséből 130.800 lej elcsikkasztott, valamint a szatmári rendőr-kvesztor, Popovici Valér aláírását több fizetési meghagyásra ráhamisította.

Pintea a bíróság előtt kijelentette, hogy nem érzi magát bűnösnek, ő a kasszájából hiányzó összeget nem a saját céljaira használta fel, hanem előlegek formájában kiutalta Popovici Valér akkori szatmári rendőr-kvesztornak és Păusan Gábor rendőrségi titkárnak.

A vádlott vallomása szerint ezek a tisztviselők visszaéltek azzal, hogy felettesei voltak és több alkalommal pénzt vettek fel tőle, de soha nem adtak nyugtát a felvett összegekről. Így — vallotta Pintea — a Jorga-kormány uralomrákérése idején a rendőr-kvesztornak 22.000 lej, míg a titkárnak 87 ezer lej utalt ki.

Letartóztatásakor azért nem vallott terhelően a rendőr-kvesztorra, mert cellájában

megjelent Păusan Gábor és könyörgött, hogy ne tegye tönkre őt és bejelentette, hogy Pintea terhelő vallomása esetén

Popovici rendőr-kvesztornak nem marad más hátra, mint fölbőlni magát.

A bíróság kihallgatta Popovici Valér volt szatmári és jelenlegi nagyváradi rendőr-kvesztort, aki kijelentette, hogy a vádlott állításai aljas rágalmak és fenntartotta azt, hogy Pintea Romulus a rendőrségi tisztviselők és legénység fizetéséből 130.800 lej elcsikkasztott és okiratot hamisított.

Ugyanilyen értelemben vallott Păusan jelenlegi szatmári rendőrkomiszár is.

Több tanu kihallgatása után a bíróság ítélezett Pintea Romulus felett.

Az ítélet beigazolta látta a vádak, bűnösnek találta Pintea Romulust és ezek alapján egyévi és 2 hónapi börtönre és 3 évi hivatalvesztésre ítélte.

Az államot 130.000 lej kitévő, Pintea-val szemben felállított követelésével polgári perre utasította.

Ugy az ügyész, mint a vádlott felelősséggel éltek. Pintea Romulus szabadlábon várja be a jogerős ítéletet.

A cseh hatóságok a cseh hitleristák titkos pénzforrásai után kutatnak

Letartóztattak egy troppai ügyvédet, aki Hitler csehországi megbízottja

Prága, október 13.

A feloszlátott cseh kampókeresztes pártok üzemeinek felderítése érdekében a rendőrség Csehország városaiban tovább folytatja a nyomozást és

a rendőrség főigazgatója egyelőre arra irányul, hogy az államellenes pártok titkos pénzforrásait leleplezze.

Troppauban tegnap éjjel letartóztatták Fuchs Alfréd dr. ügyvédet, Troppau város képviselőtestületének német nemzeti szocialista tagját, aki egyik vezetője volt a feloszlátott Jungdeutscherbundnak és

közvetítő szerepet töltött be a csehszlovákiai német nemzetiszocialista párt és a németországi kampókeresztes párt között. Ez a közvetítés főleg anyagiakra vonatkozott, amiért Fuchs dr. ügyvédől beavatott kampókeresztes körökben úgy beszéltek, mint Hitler csehszlovákiai megbízottjáról.

Az előző napon a troppai rendőrség kihallgatta Mölsche Rudolfot és fiát, egy ottani hirdetői iroda tulajdonosait, a káról megállapították, hogy a nemzeti szocialista párt vagyonaát igyekeztek elrejtetni a hatóság elől.

Egyébként a troppai nemzetiszocialista párt-kasszában csak tizezer koronát találtak.

bár köztudomású, hogy ott több pénznek kell lennie. Most a pénz eltűnt és többek között Krebs képviselő kétszáz ezer koronás óvadéka is elveszett, amit pedig egyszerű munkások adtak össze.

Prágában a rendőrség az elmúlt éjjel megint kihallgatta Jung képviselőt a német nemzetiszocialista párt vagyonaát hol léte felől és ezzel kapcsolatban ma a „Národní Listy” esti lapja azt írja, hogy

— Székelési zavarok, bélgörccs, puffadás, gyomorszárdulás, izgalmi állapotok, szívdobogás, félelemérzés, bódultság és általános rosszullét esetén a természetes „Ferenc József” keserűvíz a gyomor és bélcsatorna tartalmát gyorsan és fájdalom nélkül kiüríti, a vérkeringést előmozdítja s tartós megkönnyebbülést szerez.

Posner, a német nemzetiszocialista párt parlamenti klubjának titkára letartóztatása előtt a Deutsche Agrar- und Industriebank prágai intézetében járt és ott idegen nőre safet nyitott, hogy abban rejtse el a kampókeresztes párt legbizalmasabb jellegű okmányait.

A safet a mára virradó éjjel a rendőrség jelenlétében kinyitották és abban lepecsételt borítékban megtalálták a titkos iratokat.

Az iratokat egyideig Jung képviselő rejtette, majd amikor értesült küszöbön álló letartóztatásáról, Posnernek adta át azokat megőrzésre.

Prágában ugyancsak a mára virradó éjjel házkutatást tartottak Kiesenwetter bankárnál, a Kreditanstalt der Deutschen in Böhmen vezérigazgatójánál, aki már hónapok óta Németországban tartózkodik. Ennek a bankigazgatónak is szerepe van a német nemzetiszocialista párt vagyonaát kezelése körül.

Míg Prágában ma újabb letartóztatás nem történt, Marienbadban letartóztattak két nemzetiszocialistát és egy coffort, aki régebben tagja volt a német nemzetiszocialista pártnak.

Asch városában felfüggesztették állásától Hambeck Gyula járásbíró, aki régebben tagja volt a német nemzetiszocialista pártnak.

A sziléziai Freiwaldbanól elhelyezték Jakubovsky ottani járási főnököt, aki lanyhán kezelte a német nemzetiszocialisták ellen kiadott intézkedéseket. Neki tulajdonítják, hogy a sziléziai rádió rövid idővel a kampókeresztes párt feloszlata után már közönlhetette a feloszlata tényét és így a sziléziai kampókeresztesek idejében eltűntethették a pártot kompromittáló iratokat.

— Elhalasztották a parlament megnyitását. A kormány hosszas habozás után, végül is a parlament megnyitását elhalasztásra mellett döntött. A király az elhalasztásra vonatkozó dekretumot szordán már alá is írta.

Fehér fogak
üde lehelet

Kérjen ingyen próbatubust a Chlorodont S.A.R.-tól Brasov. Belföldi gyártmány!

Chlorodont

HIREK

Menjek? Én is? Még egyszer?

Nem vagyok hetvenkedő valaki. Inkább magamban szeretek lenni, mint másokkal. Csodálatosan nagy titkaim vannak a mellen belüli életemben, csodálatosan nagyok, úgy, hogy nem dobalhatom jobbra-balra akármiknek.

Feltűröm a galléromat és megyek egyedül akármikor.

Füstszagú szobámról nem énekelek, se mosdóvizemről reggel, se arról, mit ettem tegnap este hatkor. Régebbi fiatalokból megmaradt egy ruhám, van aniban járjak, befurakodtam könnyekkel egy asztal mögé, ott dolgozom, így tehát eljárhatok delenként foltos abroszokhoz enni. Vannak könyveim, ezeket nem lehet elkergetni, vannak verseim, egészen belülről szakadtak fel, ezek vesznek körül. Mäskülönbeni életem vágyakozás és álmódás. Vágyakozás, hogy tegnap olyan tiszta ének csengetett egy ablakból, jó lett volna ketten a melegséggel járni ezeken a gyönyörűen piros őszi utcéken, vagy álmódás egy illattal és egy felvont száj vonalával.

Ilyenféléképpen életem ártalmatlan és egyszerű.

Nem kiált magasságokért, nem vergődik elérhetetlenért.

Fájdalmak, ha vannak, azok se messze hangzók. Egy lány pár szava, akút börtönben tartanak, pedig lány és gyenge. És fájdalom egy sebes gyerek vagy egy fogfájós öregasszony, aki sir és egyedül sir, fájdalom nem érint senkit (csak a fiatal, meg a szép fájdalom fog meg egy síró fiatal lány, vagy egy jajgató édes kicsi gyerek.)

Ilyen az életem. Nem bánt senkit, nem zavar nyugodalmat, nem akar sokat. És úgy képzeltem valamikor: fut még úgy, egyedül, ilyen szomorúságokkal egy évig, még egy félíg, aztán összetorkollik, egy fiatal, szelíd, csendes, halk leány tavával és sose lesz viharos. Ünnepe lesz ezután, ünnepe és egy-egy sóhajlás esők előtt, vagy éjszakák futásán...

Mint egy fehér leány-test, csizmák alatt, ahogy vergődik, szabadulni akar és ahogy megfeszül a gyűlölettel és a szégyentől, úgy beletur gondolataimba a mindennap.

Alapjában véve, gyáva vagyok. Nem bántok senkit, talán azért, hogy engem se bántsanak. És akkor egyszerre megüt egy újságim, belémüt egy mondat. Japán. Imperializmus. Új ezerkilencszáz-tizenhárom. Hát lehetséges?

Újra ölni?
És engem is elvisznek ölni. Mint az apámat, akkor? Hogy elment virágosan és ütogetve a mellét, hogy ne félj, szívem, majd elbánunk velük és hazajött köhögve, asztmánsan, de olyan beteg, hogy még tizenegy évig messziről halottuk, ha jött haza a gyárból és fűrészpör volt a mellén és fanyarság.

Hogy én öljek? Én palakít megöljek, akit nem láttam soha, aki engem meg nem bántott, akitől, ha ma találkoznék, megfogom a kezét és kérdezném, hogy vagyotok arra fel és, hogy nem-e jobb nektek, mint itt?

Hogy én megöljek valakit, aki az anyja válláról jött el, mint én és kedvese vízes szeméitől, mint én, ahogy el kellene menjek és én megöljem őt, hogy átkozzanak, ki tudja hol és gyűlöljenek, ki tudja meddig?

Én öljek, aki egy csöpp vértől elfordulok, aki másnak egy csak megsejtett szomorúságától is szelűtött napokig?

Es nem csak én? Vigyék el társaimat velem, a hatalmas, szép, nagy, vézna, okos fiukat, akik tanulnak és olvasnak és békét hordoznak a szívükben? És az öregeket, akik még emlékeznek kifolyt szemükkkel, elfogyott idegzetükkkel a vérre, az öregek, akik olyan betegre félénkre, gyámoltalanokra nevettek a háború miatt bennünket, azokat is?

Még egyszer harcolni?
Front, menázi, láger, soamlénia még egyszer?

Lehet ez és akadhat örült, aki vállalt tudná a szíjat és keskeny nikkal golyókat? Van még valaki, aki merne hóhér lenni?

Engedjétek dolgozni!
És engedjétek a szomszédomat is dolgozni! Személdombra dobhatok, úgysem megyek! Rácsok közé, úgy sem megyek! Nem akarok meghalni!

Huszonegy éves és harminc és fél éves és ötvennégy, hetvenkilenc éves vagyok és nem akarok meghalni!

Én szeretem a napot és a meleget és a

— Erdélyi szindarabíró budapesti sikere. Budapestről jelentik: Mihály László, a Kolozsváron élő székelyudvarhelyi fiatal író jelentős irodalmi sikert ért el Budapesten. A budapesti „Függetlenség” című napilap szindarab pályázatán Mihály László „All a bátya” című szindarabja 42 pályamű közül dicséretet nyert. A szindarabpályázat zsűrijének elnöke Herczeg Ferenc volt, míg a zsűri tagjai Voinovich Géza, a Nemzeti Színház igazgatója, Heltai Jenő és Csáthó Kálmán voltak. A fiatal, tehetséges székely író szindarabja, amely Erdély mai életéből veszi tárgyát, valószínűleg a közeljövőben színrekerül valamelyik budapesti színház színpadán.

Mégegyszer vissza kell térni az aradi vértanúk kiállításának ügyére. Nem tulajdoníthatunk túlzott jelentőséget a csontoknak akkor, amikor a szellemek beszélnek. Nekünk, ezek a szellemek a szabadságról beszélnek s erről beszélnek minden jóindulatu embernek, akit még elfog a lát azoknak az ideáloknak emlékeztetése, amelyek a múlt század forradalmait áthatták. Mondjuk hát, a csontok csak muzeális értékeknek számíthatnak, mert ugyanis az eszmények és nem a maradványok élnek. Nem a csontok emlékeztetnek vissza az ideálokra, hanem az ideálok a csontokra. A csontok a gondolatok nélkül halottak. A gondolatok a csontok nélkül is élnek.

Már csak ezért is korlátozni kell tekintenünk azt a hadjáratot, amelyet egyes lapok folytatnak az ásátásokkal kapcsolatban. Valamelyik bukaresti orgánus azt írja, hogy nem is emberi, hanem disznócsontokat ástott ki Kara Győző, a kitűnő aradi professzor. S az orgánus ezekután hihetetlen fölénytel megkérdi:

— Hát vajjon, ezek lettek volna a magyar vezérek?

Vagyis azok a disznók, akik a csontokhoz hozzátartoztak, akarja kérdezni a szellemes publicista.

A másik orgánus meg egyenesen börtönnel fenyeget az ásátásokkal kapcsolatban. Utóbb még megérjük, hogy szegény Damjanich felkötése kevés volt. Még annak is börtönnel kell lakolnia, aki csontjait megtalálja.

A durva támadásra csupán egy megjegyzésünk lehet: A csontok köré, akasztófából és golyóból kopácsolva, egy széjjeltéphetetlen legenda már keletkezett. Kár lenne ezt a legendát börtönnel megkettőzni...

Sem Leroux, sem Roman nem tudta megalkotni az új spanyol kormányt. Most végre Martinez Barriosnak sikerült ezt az „átmeneti” és „rögtönzött” kabinetet létrehozni. Az új kormánynak nem jó-solnak hosszú élelet.

— A NICOLAESCU-ÜGY FÖTARGYALÁSA. Bukaresti tudósítónk jelenti: Nicolaescunak, a kétfős gyilkossággal gyanúsított bukaresti ügyvédnek szerdai tárgyalásán a bíróság és az esküdtek kiszálltak a gyilkosság militáriusai helyszínére. Majd a kiszállást követően folytatták a tanúk kihallgatását. Egyelőre még a vád tanuinak felvonulása tartott, akik az ügyvéd ellen vallottak, de gyakorta ellenmondásba keveredtek. Nicolaescu ügyvédei érdekes kísérlettel próbálkoztak: a tanuknak ugyanis ugyanazt a kérdést, kis időközökben, többször egymásután is feladták. A tanuk ez azonos kérdésekre rendszerint eltérőleg válaszoltak, ami megbízhatatlanságuk mellett tett tanuságot. Az ügyész e kérdezősködési módszer ellen hevesen tiltakozott, de az elnök leszögezte azt, hogy az ügyvédeknek joguk van a tanukat próbára tenni.

— Ugy látszik, mégis baj volt a munkanélküliek fája körül Marosvásárhelyen. Marosvásárhelyről jelentik: Megemlékeztünk annakidején arról, hogy 1932 januárjában Kacsó Ferenc volt munkásszakszervezeti titkár egy marosvásárhelyi hetilapban támadó cikksorozatát

hideget is és a kenyértelenséget is és a kigunyolást is szeretem, mert életem!

Egy lány friss csókját, akit becsületesen szeretek, nem adom oda semmiért!

És az anyám öregkori nyugalmát, a hónaponta elküldött pénzek örömét nem adom!

A toll sercegését a papíron, a tinta formáját, a könyv nyugodalmát nem adom!

Nem adom a harisnyám színét, a szám ízét, a hajam rendtelenségét, a vállam hajlottságát, az ebédre kapott köpérhúst nem adom!

Sem engem, nem más! Na temessenek

— HOLLANDIABAN SZÉLORKÁN PUSZTÍT. Amszterdamból jelentik: A legújabb jelentések szerint egész Hollandia területén óriási szélvihar pusztított. A szélvihar, amelynek másodpercenkénti sebessége 51 méter volt, fákat csavart és tépett ki a földből, az utcán a gyermekeket, mint a labdát, úgy dobta az árkokba, kocsikat, villamosokat, autókat fordított fel és leszakította több ház fedelét. A szélvésznek eddig három halott és számos sebesült áldozata van. A szélvihar következtében több tengeren tartózkodó hajó végveszélybe jutott. A katasztrófáról közelebbi értesítéseink még nincsenek.

ABLAK

— **Beiktatták az erdélyi evangélikus egyházkerület új főfelügyelőjét.** Aradról jelenti tudósítónk: Szerdán délelőtti iktatták be ünnepélyes körülmények között az erdélyi evangélikus egyházkerület új főfelügyelőjét, Purgly Nándor aradmegyei földbirtokost, aki egyhangú választás útján kapta meg az elhunyt Ambrozy Andor báró örökét. Az egyházi szertartással megtartott beiktatáson az esküt Frint Lajos, a magyar evangélikusok ősz szüreti intendense vette ki Purgly Nándortól, akit, a kormány nevében, Lazar Ágoston dr. vármegyei prefektus üdvözölt. A beiktatáson egyébként megjelentek az aradi egyházak vezetői, a társadalmi egyesületek elnökei. Purgly, a beiktatás után, magvas székfoglaló beszédet tartott.

— **A kisenei árvaház liliumtörpé portása.** Tudósítónk jelenti: Kisene lakosságát rendkívül erkölcsötrány tartja izgalomban. Néhány nappal ezelőtt kaptatt, hogy a helybeli árvaház Telepence nevű portása az árvaház több kiskoru lakóját megerőszakolta. Szerdán az árvaházban orvosi vizsgálatot tartottak, megállapítva, hogy az eddig kiderített eseteken kívül Telepence még 5 leánykát tett magáévá. A leánykák közül négy 7 és 8 éves, az ötödik a 14 évet most töltötte be. Az egyik erőszakolás már három évvel ezelőtt történt. A legnagyobb leányka teherbe is esett. A portás erre magzatelhajtásra kényszerítette. Telepencet letartóztatták és átadták az ügyésznek.

— **Rapid Bukarest és Brüsszel között.** Bukarestből jelentik: A vasúti konferencia csütörtökön folytatta tanácskozásait. Ma arról tárgyalt, hogy Bukarest és Brüsszel között új Rapid-vonatot állít be.

— **A PÁNCÉLINGÉ A JÖVŐ.** Angliában újabban fellendült egy évszázadok óta pangó iparág, a páncélingékészítés. A Pall Mall egyik elegáns fegyverkereskedése, ahol remek vadászpuskákat, revolvereket és mellékesen önbortvakészleteket kapni, nemrég öt fontos árban páncélinget tett ki a kirakatába. A páncéling tulajdonképpen páncélmellény, külsőleg olyan, mint a többi mellény, de a belsőben finom acélsodrony van, amely a legnagyobb kaliberű golyó ellen is biztonságba helyezi az embert. Egyelőre még nem nagyon kapós portéka a páncéling, az angolok még biztonságba érzik magukat a hazájukban. De az új divatnak már is nagy propagátora akad H. G. Wells személyében, aki a távoli jövődöntő szülő utópiák után áttért a legközelebbi évtizedre. Szerinte, 1940 táján nem lesz olyan népvész és politikus, aki beszédet mer mondani, anélkül, hogy testőrköt ne helyezne el a terem különböző pontjain, páncéling nélkül pedig az utcára sem meleszkedik. A jövő a páncélingé.

— **Szenvedő nőknél a természetes „Ferenc József” keserűvíz könnyű.** Öröklődés nélkül való belkiürülést idéző elő és ezáltal sok esetben rendkívül jótékony hatással van a beteg szervekre. A női betegségekre vonatkozó tudományos irodalom több megalkotója írja, hogy a Ferenc József viz kitűnő hatásáról a saját kísérletei alapján is alkalma volt meggyőződést szerezni.

— **Amikor a tárgyaláson derül ki, hogy a beidézett nem azonos a vádlottal.** Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: Pár hónappal ezelőtt Matei Emil tanítóhoz ismeretlen tettesek betörték és pár órá alatt kiürítették az egész lakását. A károsult tanító akkor feljelentést tett a rendőrségen és a rendőrség csakhamar meg is állapította a betörés tettesének kilétét egy Moldován Gyula nevű munkanélküli egyén személyében, akit kihallgatása után azonban elbocsájtottak az ügyésznek. A marosvásárhelyi törvényszéknek ma kellett volna tárgyalnia az ügyet. A betörő közben eltűnt a városból és így a bíróság tévedésből egy hasonló nevű egyénnek kézbesítette ki az idézőt. Mint köteleességtudó polgár, meg is jelent a másik Moldován Gyula a mai tárgyaláson, azonban a személyi adatok összehasonlításánál rögtön kiderült, hogy nem azonos a betörések tettesével, ami ellen különben is indignálódva tiltakozott és így sürü bocsánatkérések közepette elengedték a bíróságról.

— **AZERT FÖZÖTT FEKETESZESZT, MERT FÁZOTT.** Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: A marosvásárhelyi törvényszék ma újabb feketeszest-pereket tárgyal és a vádlottak minden egyes esetben öt-öt napi fogházat kaptak tiltott pálinkafőzésért. Az egyik vádlott nagyon ötletesen védekezett a bíróság előtt. Tökés Samuné 71 éves maroszentimrei öregasszony, akire rábizonyította a törvényszék, hogy pálinkát főzött, azzal védekezett sirva, hogy azért követte el a reá rótt bűncselekményt, mert hideg volt és fázott. A törvényszék az indoklást ugylátszik, mentőkörülménynek minősítette, mert a vádlottat csak 500 lej pénzbüntetésre ítélte, amely jögerőssé vált.

— **Ugy el, mint a tegnapi embert, akinek a temetését kávéházból nézték és az egyik ásitott, a másik a szőlőjét mosta, és a harmadik a cipőjéhez hajolt le!**

Nekem nem kell se szobor, se parádé: semmi! Hagyjanak élni és éljenek tovább!

— **Es hagyjanak bennünket!** Az életvágy nem fél a haláltól. Még egyszer: inkább szembenézek a halálos ítélettel, mint hogy valamilyen golyótól eltalálva, idegen, békés ember sáros földjén essek hátra!

Salamon Ernő

TOMCSA SANDOR:

Fáj a fogam

Hűszen az is valami — hogy csak úgy kapásból mondjam — ha például eldugul az epecsatorna. De...

Csütörtök

— Nézd kérlek, aztán az emberiség el van kényeztetve. Hajdanában ide Kolozsvár nyolc nap volt, váltott lovakkal és most, ha öt percet késik a vonat, a közönség már a közlekedésügyi miniszter fejét követeli. Ez az összehasonlítás persze nem lehet alapja... egy hühó!

— Na, mi az, mi az?

— Semmi kérék... izé... nem lehet alapja, de... mit is akartam mondani?... aja!... szóval ha már vonat van, akkor legyen is pontos, a keserűt neki, mert nem vagyunk abban a korban, mikor nyolc nap alatt járták meg Kolozsvárt... oá!!!

— De mi az, mit jajgatsz?

— Ki jajgat? Én? Hogy én jajgatok? Na és ha jajgatok? Hát ha már jajgatni sem szabad? Mit csináljak, röhögjek?! Marha! Szervusz.

*

— Hallgasson rám, semmi egyéb nem használ: hideg víz, hideg víz és harmadszor is hideg víz.

— Akármít, csak hideg vizet ne! Langyossal öblögesd és kössed be a fejed száraz meleg kendővel.

— A fejet semmi körülmények közt bekötni nem szabad és sem hideg lé, sem meleg lé, aszpirin és lefeküdni.

— Aszpirin?, semmi szín alatt! És nagy éta...

Stb.

Stb.

Jaj!

*

Talán a cueizmus? — támo! ygom haza).

— Nem fáj a fogam, nem fáj a fogam, nem fáj a fogam (tényleg mintha!) nem fáj a fogam, nem fáj a fogam, nem fáj a fogam, nincs is fog a világon és nincs fájdalom, lallalala, lallalalala... Fel hontiak, polgárok taalpra... Leszek a cselédje, felmosom az előszobát... Uram, én megbocsájtok ellenségeimnek, rosszakaróimnak, még Harmath Imrénck is, de... nem birom, nem birom!!!... Öccöröthuszont, öccörhatharminc... lallalalalala-lá lá ááá!!!

(A rendőr bekopog: „Ne valljanak olyan nagyon...“)

Arra ébrednek, hogy robbantásokat végeznek a fejekben. Minden explózióknál egyre jobban távol a koponyám, félek, hogy na most pattan szét!, ezért rányomom a két tenyerem és görcsösen szorítom. Majd tüneményes idő alatt a következőkkel kísérletezem: hideg víz, langyos víz, fenyővíz, borseprő, rum, borum, Erdős René; fejre rárakni a párnát, paplant, a matracot, ágyat; próbálom knock-outolni önmagamot, de maximum a nyolcra már feltápáskodom; beveszek aszpirint, lumnált, két ceruzát, néhány villanykörtét és beveszem a kisántánt külgyminiszterinek békenyilatkozatát, beleharapok az ágy vasába, egy klasszikusba, a vekkerbe és a falba és a falba. Aztán elhuzom a szekrényt és fejfel nekikétfartok a falnak. Az ötödikre még emlékszem.

Reggel felmosnak.

Péntek

— Mi az a vörös? Na most szétpattan! Ahá!! „És lehullnak a csillagok.“ Hát igazán ideje. De akkor mi a fenének van ez a géppuska a számban. És milyen keserű. Egy ilyen keserű géppuska, igazán embertelenség. Hanem például ha felhuzom magamat és lenthagynám a fogamat és röhögnék rajta, hogy hogy fáj odalent a marha céltalanul...

Emberek, tudjátok, hogy mi a boldogság titka? Egy jólirányzott rugás a jobb alsó bölcsesség-fogra.

— Mi az a kék? Na most szétpattan! Ahá!! „És lehullnak a csillagok!“

És már hullok én is.

Szombat

— Doktor ur kérem, itt hátul, jobbról... — Bocsanat, én a szobalány vagyok. Mindjárt szólok.

— Nézze szobalány, mégis disznóság, hogy az ember itt csak vár, vár... — Bocsanatot kérek, én vagyok a fogorvos. Mivel szolgálhatok.

— Doktor ur, huzzon ki a fogamból.

Ááárrrrlyly-e-e-hajhuuu...

Vasárnap

(Megébrednek): Nini, nem is hittem volna, hogy a Paradicsom éppen olyan, mint az én szobám!

Hatalmas vihar vonult végig a Keleti és Északi-tenger partvidékeire

Stockholm közelében hajók süllyedtek el, a német területen nyolc ember esett áldozatul a viharoknak

Stockholm, október 13

Stockholmból és Berlinből egyidejűleg jelentik, hogy a keleti és északi tenger partvidékeire csütörtökre virradó éjszaka hatalmas vihar pusztított. Stockholm közelében két svéd naszádot partra vetett

a vihar ereje. A kikötői móló 150 méter hosszúságban súlyosan megrongálódott. A svéd partok közelében az Anna Peters nevű hajót elsüllyesztette a vihar ereje. Németországban különösen Schleswigben pusztított a vihar.

Egy épülő templomtornyot ledöntött, a házak telejét sok helyütt megrongálta. Sőt fákat is kitépett.

Eddigi jelentések szerint a német területeken nyolc emberélet esett áldozatul a viharoknak.

Hindenburg visszavonul, helyét Hitler foglalja el

A kancellár megbírált a rajnai semleges zóna ügyében

Bécs, október 13.

A Neues Wiener Abendblatt című lap értesülése szerint Hitler megállapodott volna a berlini francia nagykövetei abban, hogy a mai német kormányzat nem bolygatja meg az úgynevezett rajnai státutumot. A kérdéses státutum úgy rendelkezik, hogy Németország a Rajna mellett ötven kilométeres sávon semmiféle katonai intézkedést nem fogatosíthat.

A bécsi lap arról is tud, hogy Göring és a nemzetiszocialista-párt több kimagasló vezérégyénisége szerdán este tartott

értekezletükön

helytelenítették Hitler engedékenységet és kijelentették, hogy a kancellárt álláspontja megváltoztatására fogják bírni.

Ugyancsak a Neues Wiener Abendblatt adja hírül francia forrásból azt is, hogy Hindenburg visszalépése már a közeljövőben megtörténik és a tábornok helyét az elnöki székben Hitler foglalja el.

Hitler erre állítólag már csak azért is kapható, mert közte és alvezérei között egyre szaporodnak az ellentétek.

A Viharul úgy tudja, hogy

Mironescu belügyminiszter beadta lemondását

A belügyminiszter a csendőrség és rendőrség hatásköri túllépését panaszolja

Bukarest, október 13

A Viitorul, a liberális-párt hivatalos lapja, szenzációs híradást közöl:

Mironescu, a helyettes miniszterelnök és belügyminiszter Vajda miniszterelnök elé terjesztette lemondását.

Mironescu lemondását azzal indokolja, hogy egyes intézmények illetéktelenül beleavatkoznak a rendfenntartásba.

Hogy ez indoklás mögött mi van, arról nem szól a Viitorul, de könnyű kitalálni, hogy

ugyanaz a konfliktus van megismétlődőben, ami Mihalachet és rajta keresztül Maniut is elkényszerítette a kormánytól.

Kétségtelennek látszik, hogy a rendőrség és a csendőrség azok az intézmények, amelyeknek a belügyminisztérium hatáskörén túl is rendfenntartó igényük támadt.

Mironescu elégedetlenségét az is fokozza,

hogy Madgearu pénzügyminiszterrel is ellentéte támadtak. Ugyanis Madgearu panaszt tett Vajda miniszterelnöknek azzal kapcsolatban, hogy a belügyminisztérium egyes szervei az adóbehajtások során nem támogatják kellőképpen a pénzügyi szerveket.

A Viitorul híradása természetesen még ellenőrzésre szorul.

VAJDA

miniszterelnök ma Miklós főhercegnél ebédel.

GOLDIS

volt közoktatásügyi miniszter nyilatkozott az Adeverulnak Maniu és Vajda csatározásáról, mondván, hogy véleménye szerint a harc végül béküléssel fog végbemenni, amit ő is kíván. Amennyiben azonban a felek nem békülnek, annyiban Erdély Vajdát fogja követni, mert az egyénisége jobban megfelel a népléleknek.

Ujabb háromszáz letartóztatást fogatosítottak a cseh hatóságok

Október 28-án ünnepi ünnepségei rendez Csehszország

Prága, október 13.

A cseh kormány tovább folytatja irtó hadjáratát a kisebbségek ellen, nem kimélve a tótokat sem, akiknek legutóbbi autonómista törekvései erősen kihívták Prága haragját. Legújabb jelentéseink szerint

Aussigban és környékén eddig 169 letartóztatás történt, a dél-moravai részekben pedig összesen 150. A letartóztatottak között van a tót néppárt néhány vezetőgyénisége is.

Budapesti jelentés szerint Pestvármegye közigazgatási bizottságának ülésén erőteljes állásfoglalás történt a csehek magyarirtó rendelkezései ellen. A megyei közigazgatási bizottság határozatilag mondotta ki, hogy Pozsony, Kassa és a Felvidék magyarságát nem lehet erőszakos intézkedésekkel eltörölni a föld színéről és Magyarországnak módot kell találnia arra, hogy a nyugati nagyhatalmak

előtt tiltakozzék a csehek elnyomó törekvéseivel szemben. Egyébként pedig Magyarország első vármegyéje azt üzeni a csehszágai magyarságnak, hogy tartson ki bátran magyar nyelvben és magyar érzésben, mert Magyarország népe nem feledkezik meg róla és minden szenvedésében együttérzik vele.

Ezzel kapcsolatban azt közlik a magyar lapok, hogy a cseh nemzeti állam megalakulásának ezévi évfordulóján, október 28-án,

Utazó tisztviselőnek

ajánlkozik kerekedelmileg képzett, agilis, nagy gyakorlattal bíró szervező-erő, propagandista és akvizitőr Erdély és Bánság területére. Beszél románul, magyarul és németül. Elsőrangú referenciákat nyújthat. — Szíves megkereséseket „Reprezentant“ jellegére kér „Regedils-hirtlapiroda“ Oradea címen.

minden eddiginél nagyobb ünnepekre készül Csehszország.

Ezek az ünnepek alkalmat nyújtanak arra is a cseh kormánynak, hogy fenyegetően bizonyítsa a rendelkezésére álló elnyomó erőket.

Erre a napra nagy csapatfelvonulásokat terveznek Prágában.

Felvonultatják az összes fegyvernemeket, páncélos különítményeket, harci repülőgépeket, tankokat. Egyben el fogják rendelni a szokolegyesületek próbamozgósítását is, hogy ennek a tulzó hazafias egyesületnek fegyelm-zettséget és erejét szintén közszemlére tegyék ki.

Dollfuss békét kötött Starhemberggel

A hazafias front fővezére Dollfuss helyettese Starhemberg

Bécs, október 13

Az osztrák politikában ismét jelentős fordulat készül. Egyes hírforrások máris úgy tudják, hogy Dollfuss kancellárnak sikerült megállapodni Starhemberg herceggel, a Heimwehr főparancsnokával, Starhemberg beleegyezett abba, hogy a jelenlegi kormány mögé tömörülő hazafias front vezetője Dollfuss legyen és ő csak a Dollfuss helyetteseként szerepeljen.

Hírek szerint Starhemberg a megegyezés után kijelentette volna, hogy a Heimwehr ezzel megszűnt, illetve teljesen beleolvadt a hazafias frontba.

A kormány egyébként teljes erővel folytatja a szociáldemokrata-párt letörését. Az egyik könyvnyomtatási lap azt a hírt hozta, hogy Wollersdorffban a kormány gyűjtőtábor rendez ott be azok számára akiket politikai szempontból megbízhatatlannak tart. A lapot emiatt elkobozták.

A Favoriten munkásnegyedben csütörtökön ismeretlen tettesek bombamerényletet kíséreltek meg egy nyilvános telefonfülké ellen. A merénylet nem sikerült mert a bombát rosszul helyezték el és így az fatástanul robbant.

Ellélik a Concordia-bank igazgatóit

Kolozsvár, október 13.

A kolozsvári törvényszék Popa-Nistor tanácsa szerdára virradó éjszaka hirdetett ítéletet az óradnai Concordia-bank ügyében.

Colfescu ügyész többrendbeli magánokirathamisítás és csalás címén emelt vádat Cosma Emil, dr. Solymosy Károly, Szegehő Vilmos, Hopka Vasile, Hojda Vasile és dr. Köves Károly óradnai lakosok ellen, akik, a vád szerint, az általuk alakított Concordia-bank részvényeseit többmillióval megkurostolták.

A tárgyalás során a vádlottak tagadták a terhükre rótt bűncselekményeket, a tanúk azonban egyöntetűen terhelő vallomást tettek. Így Cosma Emilt, dr. Solymosy Károlyt és Szegehő Vilmost

a bíróság magánokirathamisításban bűnösnek találta.

Cosmát négy évre, Solymosy 8, Szegehőt pedig hathónapra ítélte el.

Hopka Vasile, Hojda Vasile és Köves Károlyt a bíróság bizonyítékok hiányában felmentette.

Összeveszték a házastársak és erre:

Önként jelentkezett Toma Vasile, aki bevallotta, hogy embert ölt

Kolozspár, október 13.

Az elmúlt éjszaka folyamán megjelent a III. kerületi kapitányságon Toma Vasile munkanélküli kőműves feleségével együtt s a rendőrség óriási meglepetésére a következőket adta elő:

A múltév július havában Temesváron voltam munkát keresni. Onnan hazajövet az országoton Kapus és Hunyad között éjszaka találkoztam egy parasztemberrel

Agyonlöttem baltával és elvettem tőle a pénzt. Nyolcszáz lejt kaptam nála.

A rendőrségen elképedtek s eleinte nem is akartak hinni Tomának. Majd amikor az erősen bizonygatta, hogy az ügyészségen egészen részletes felvilágosításokkal is fog szolgálni, bilincsbeverték és bevitték a központi rendőrségre, ahonnan átadják az ügyészségnek.

Közben kiderült, hogy az önkéntes je-

lentkezést heves családi jelenet vonta maga után.

Toma Vasile a felesége miatt leplezte le magát.

Amint a központi rendőrségre vitték, a két házaspár mérges szavakat vagdalt egymás fejéhez. Így például a férfi a következőket kiáltotta az asszonyra:

— Hagyd csak el, bűdös, mert majd megmondja a te latrod is, hogy ki volt a török gyilkosa!

Ez Idrisz Keaziu török cukorkaárus meggyilkolására vonatkozik. Ugy látszik, három év után erre a szörnyű gyilkossági ügyre is fény derül Tomának révén.

Emlékeztet, hogy a török meggyilkolásával annakidején Török József marosvásárhelyi kereskedőt gyanúsították. Be is hurcolták az ügyészségre, amivel tönkre tették az egzisztenciáját. Kiderült, azonban, hogy ártatlan volt s az ügyre mindeddig homály borul.

Nagyszalonta kölcsönt adott, azaz:

A szalontai Central-mozgó megszabadult versenytársától

Nagyszalonta, október 13.

Az elmúlt napokban a nagyszalontai Ipartestület rendkívüli közgyűlést hívott egybe, amelynek egyetlen tárgysorozata az Ipartestület tulajdonában levő Uránia mozgó felszerelésének eladása és a mozi működési jogáról való teljes lemondása volt.

A közgyűlés kénytelen volt elfogadni a előljáróság javaslatát és

ezzel a határozattal megszünt Nagyszalontán az Ipartestület mozgója.

Ennek a szomorú határozatnak előzménye még az 1927-es gazdasági évre vezethető vissza. Abban az időben a szalontai Ipartestület elhatározta, hogy székházat épít s könyvtárat és mozgósínházat létesít. Az elhatározást tett követte és mi-

re felépült a székház, az Ipartestületnek a Biharmegyei Takarékpénztárnál másfél millió tartozása volt. A váltót 28 tehetősebb nagyszalontai iparos írta alá.

Közben változtak a viszonyok. A jó módú iparosokból munkanélküliek lettek s a bank erősen kezdett követelőzni

Ekkor jött Suciu Aurél szalontai primár. Azt mondta, ha az Ipartestület Kis Károlyt választja meg elnökének, úgy a város kölcsön adja a másfél milliót az Ipartestületnek, hogy az rendezhesse tartozását a Biharmegyei Takarékpénztárnál.

A 3 évvel ezelőtti megígért Ipartestületi kölcsönt a város végre pár hónappal ezelőtti folyósította is.

A feltétel nagyon előnyös volt az Ipar-

testületre nézve. A nagy összegű tőke után az első 3 évben kamatot egyáltalán nem kellett fizetnie.

Most azonban egy nagyon érdekes Suciu-féle üzleti fogás következik.

Pár héttel ezelőtt a város átvette a Central-mozgót. Hogy ezt jobban tudja hasznosítani, úgy számított, hogy zsebre teszi az Ipartestület tulajdonában levő Uránia-mozgót.

És a városi tanács a polgármester előterjesztésére megvásárolta az Uránia-mozgót másfél millióért. Nagyszalonta város közvéleménye arra kíváncsi, hogy a városi tanács urai saját zsebékre a mai viszonyok között investáltak volna-e másfél milliót egy ilyen tranzakcióra? Mert nem hinnők, hogy valaha a Central mozgó, így konkurrenciát nélkül is, oly bérletet biztosítson a városnak, amelyért érdemes volt ez a hatalmas befektetés.

Igaz, hogy a város nem készpénzt fizetett az Uránia-mozgó megszüntetéséért, hanem csupán a kölcsönadott összeget változtatta át vételárba, illetőleg szubvencióra.

Az Ipartestület előljárósága úgy véli, hogy a mozgó megszüntetésével jól járt, mert megszabadult egy nagy tartozástól. Ezzel szemben olyan vélemények is hangzanak el, amelyek

erősen hibáztatják a mozi átadásáért az előljáróságot.

Tekintettel arra, hogy a másfél millió tartozás a várossal szemben olyan kedvező feltételek mellett eszközöltetett, nem lett volna szabad a mozgót megszüntetni.

A város vezetősége is úgy véli, hogy jó üzletet csinált a mozgó átvételével, mert ezáltal kapott is valamit a másfél millióért. Hiszen ma már még a kölcsönt adó Suciu Aurél is azt hangoztatja, hogy az Ipartestület sohasem fizette volna meg azt. Az Ipartestület úgy véli, hogy most megszabadult minden adósságától.

Ezzel szemben a tény az, hogy a város másfél milliót fektetett be megint egy olyan vállalkozásba, amely sohasem fogja meghozni a kamatot. Az Ipartestület viszont elnesztette örök időre mozgóját egy olyan tartozás kiegyenlítéséért, amelyre még hosszú esztendőkre mulat is ráért volna.

Azt még hangsúlyozni is felesleges, hogy az Uránia megszüntetése milyen következménnyel jár a mozilátogató közönségre. A konkurrenciánélküli Central mozgó egyeduralma majd kihasználja a kedvező helyzetét és Szalontának egyetlen szórakozóhelye is üzleti vállalkozás lesz csupán.

Tapló, puskapor és petróleum a cséplőgép alatt

Csikszereda, október 13.

Nem mindennapi gyújtogatási kísérlet ügyében nyomoz a csikszentkirályi csendőrség. Ez az eset igen mélyre világít bele az emberi elvetemültség sötét katlanába, ha gyűlölet futi azt.

Udvari Ferenc csikszentkirályi gazdánál cséplés volt. Munka közben a kéveadogatók gondosan elkészített tűzfészkekre lettek figyelmesek. Újságpapírba taplót, puskaport és petróleummal átitatott rongyokat találtak becsomagolva. A papírt a tettes meg is gyújtotta, de, nyilván olyan helyre tette, ahol a tűz nem jutott levegőhöz és így kialudt. Kétségtelen, hogy az ismeretlen tettes, aki a gazda haragosai között keresendő, akkor akarta felgyújtani a csürt, amikor az egész évi munka gyümölcse már benne volt.

Tisztán a szerencsés véletlen következménye, hogy egy székely család nem maradt telre teljesen kilátástalanul az amugyis egyre jobban dühöngő nyomorban.

A leletről értesítették a csendőrséget, amely erőlyes nyomozást vezetett be és hír szerint, már a tettes nyomában is van. Elfogatása órák kérdése.

Zárnești-Zernesti község (Brassó-vm.) előljáróságától.

1365—1933 sz.

HIRDETMEŒY

Közhírré tesszük, hogy 1933 november 14-én, délelőtti 10 órakor Zernest község (Brassó-vm.) előljáróságánál zárt ajánlatokkal egybekötött árverés tartatik, az 1. és 2. számú parcellákon a Zernest község területén levő Văii Stăniilor nevű erdőben lábon álló famennyiség együttesen való eladására. A famennyiség 82,38 hektár kiterjedésben fekszik és 23422 köbméter lucfenyő és jegenye épület- és munkafára, valamint 13253 ürköbméter bükk tűzfára van becsülve.

Az árverést a Nyilvános Számv. Törvény 88—110 paragrafusának figyelembe vételével, az árverezési szabályzat, az 1912 aug. 12-iki 106. számú Mon. Officiálban közzét, az állami erdők kitermelésére vonatkozó általános feltételek és végül bizonyos külön feltételek alapján fogják megtartani, amelyek Zernest község előljáróságánál és a zernesti erdőkerületnél megtekinthetők.

Az árverés 1.092.000 lej összegnél kezdődik.

Az ideiglenes óvadék 5 százalék.

Felülaánlatok nem fogadtatnak el.

Zárnești-Zernest, 1933 október 1.

A községi előljáróság.

NYERSKOSZI. Dr. Bucșányi, budapesti főorvos könyve a természetes táplálkozásról (Nyersdiéta, mint természetes gyógytényező) kapható a Bukaresti Lapok könyvostályában. Ára 102 lej. Vidékre előzetes fizetés esetén portómentesen, utánvétellel 16 lej portóval szállítjuk.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lej, vastag betűkből 8 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Álláskeresőknek, vagy ugyanazon szöveglő hirdetés négyeszeri feladásánál 25% engedmény. A hirdetési díjak előre fizetendők. Támpéldányt nem adunk.

Vétel-eladás

Használt, de jó állapotban levő magyar billentyűzetű írógépet keresek hérbé, vagy megvételre. Betűmintás ár ajánlatot „Gépiró” jellegre a kiadóhivatalba kérek. 13233

Schweighofer hangverseny-zongora, kitűnő hanggal, olcsón eladó. Strada Sara Bogner 8-a. 13250

Szép fekvésű két szoba, konyha, fürdőszobából álló családi ház kerttel eladó. Cím 13246. szám alatt a kiadóhivatalban.

Fajtiszta harzi kanárik eladók. Járay Lajos, Carel Str. Mărășești 2. 13251

Állást nyer

Engro, detail fűszerkereskedő segéd azonnali felvétel. „Szorgalmas” jellegre a kiadóba. 13218

Gyakorlattal bíró jó ecetkészítő kefékötősegédet felveszek, aki a szakmában járassággal bír. Bul. Mărășești 101. I. em., Bukarest. 11047

Állást keres

Szakképzett fogtechnikus segéd állást keres. Jakab Károly, Dumbrăveni, Tárnav Mică. 13233

Lakás

Kiadó 4 szoba mellékhelyiiségekkel, jutányos áron. Megtekinthető 9—12-ig, 15—18-ig. Brassó, Jorgasor 18., mansarde. 13215

Szoba, konyha november 1-re kiadó. Brassó, Vár-utca 86. szám alatt. 13207

Könyvek

Páratlan olcsóság, csak 5 lej egy detektiv-regény. A 113-as percsomó. Egy nagystílusú szélhámós. A kísértet tanyá. A mediciek töre, fajkiáltás a tulvilágról. Egy álarcos bál rejtelmei. A fehér kastély titka. A titokzatos villa. Az apáért Ámíg az álarc lehull. Egy éjszaka a Berviczky kastélyban. A rádium halál, végzetes asszony. Az olajlámpás. Nyomok a hóban. 15 kötet 75 lejért. Az összes szám megrendelésénél portómentesen szállítja a Brassói Lapok Könyvostálya.

A HAZICUKRASZAI KEZIKÖNYVE, Krbeke kintűnő munkája alapján a tegegyse-rűbb és a legkülönlegesebb téstátakat mindenki házilag készítheti. A legjobb cukrászda otthon negyedannyi költséggel Ára félvászon kötésben 40 lej.

Mit tegyek? Mit ne tegyek?

Ha szép akarok lenni

A nő és a férfi kozmetikája. Írta: Dr. Mezey Károly kozmetikus, bőrorvos. Ára 78.— lej. Megrendelhető a Brassói Lapok Könyvostályából. Brassó, Kapu-u

GENIUS KIS LEXIKONA

1933. évi új kiadás, 800 képpel és 32 műmelléklettel, egész vázonkötésben ára 108 lej. Pósta szállításnál a portó 20 lej. — Kapható a BRASSÓI LAPOK Könyvostályában, Brassó, Kapu-u. 56—58.

FONTOS, AKTUÁLIS KÖNYVUDONSÁG!

MOST JELENT MEG!

Szerzője: Dr. Gartner Pál ideggyógyorvos

LELKI BETEGSÉGEK KELETKEZÉSE ÉS GYÓGYÍTÁSA

A 176 oldalas vaskos munka tartalomjegyzékéből: Bevezetés a modern lélektanba. — Álomról. — A szorongó és félelmi állapotok keletkezése és gyógyítása. — Az iszony. — Büntudat. — A lelki gyógyítás irányelvei. — A hirtelen haláltól való félelem. — Álmatlanság. — Narkotikumok élvezete. — Szervi tünetek, szervi elváltozások nélkül. — Lelki eredetű szív, gyomor és bélbajok analízise. — Főfájás és migrén. — A kényszerállapotok keletkezése és gyógyítása. — A kényszerbeteg kriminalitása. — A szexuális élet fiziológiája. — A gyermek szexualitása. — Szexualitás és a társadalom. — A férfi társadalom erkölcsi paradigmái. — Funkciózavarok férfiaknál. — Álomértelmezés. — Homoszexualitás analízise. — Funkciózavarok nőknél. — A hatalmi vágy szerepe a nő lelkiéletében. — A klimaxban levő nő analízise. — A depressziós állapotok és az öngyilkosság lélektana. — A melancholia és gyászállapotok lélektana. — A halálösztön. — A bűnhődési vágy. — A bevallási kényszer. — A bűnöző típusok analízise. — Stb. stb.

ÁRA 117 LEJ

Kapható: Brassói Lapok Könyvostályában, Brassó, Kapu-u. 56—58.

Kiadó, lap- és nyomdatulajdonos: Lap- és Könyvkiadó R-t, Brașov—Brassó

Felölsszerkesztő: Kocsis Béla